

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalárska práca

2023

Nikola Kříteková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

**Vývoj bilaterálních obchodných vzt'ahov USA
a Číny v období 2017–2022**

Bakalárská práca

Autor práce: Nikola Kříteková

Študijný program: Teritoriální studia

Vedúci práce: PhDr. Mgr. Kryštof Kozák, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracovala samostatne a použila len uvedené pramene a literatúru.
2. Prehlasujem, že práca nebola využitá na získanie iného titulu.
3. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená na študijné a výskumné účely.

V Prahe dňa 1. augusta 2023

Nikola Kříteková

Bibliografický záznam

KŘÍTEKOVÁ, Nikola. *Vývoj bilaterálních obchodních vztahov USA a Číny v období 2017–2022*. Praha, 2023. 54 s. Bakalárska práca (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra severoamerických studií. Vedúci bakalárskej práce Kozák, Kryštof.

Rozsah práce: 78 176 znakov (vrátane medzier)

Abstrakt

Táto bakalárska práca sa zaoberá vývojom bilaterálnych obchodných vzťahov USA a Číny v období 2017-2022. Obchodný vzťah medzi USA a Čínou až do roku 1979 takmer neexistoval. Postupná normalizácia vzťahov medzi Washingtonom a Pekingom otvorila obchodné príležitosti pre obe krajiny či už vo forme lacnej pracovnej sily v Číne alebo lacnejšieho spotrebiteľského tovaru pre Američanov. Od vstupu Číny do svetovej obchodnej organizácie v roku 2001 obchod medzi krajinami prudko rástol a prinášal aj prvé negatívne dopady pre Spojené štáty vo forme straty pracovných miest na úkor výroby v Číne a krádeži duševného vlastníctva, čo otváralo politické diskusie aj medzi kandidátmi na prezidenta USA. V roku 2017 sa ako novo zvolený americký prezident Donald Trump postavil k tejto téme uvalením ciel na dovoz čínskeho tovaru čo nenechalo Čínu chladnou a opätovala jeho konanie protiopatreniami. Uvalené clá tak rozpútali obchodnú vojnu medzi USA a Čínou. Cieľom práce je porozumieť čo predchádzalo napätiu medzi USA a Čínou, ktoré prerástlo v obchodnú vojnu a odpovedať na otázku: *„Ako sa zmenili obchodné vzťahy USA a Číny počas administratívy J. Bidena?“* Pre lepšie porozumenie jednotlivých postojov amerických prezidentov D. Trumpa a J. Bidena k otázke Číny bude použitá obsahová analýza a následne komparácia oboch administratív.

Práca by mala ďalej poukázať aj na to aké faktory ovplyvňovali a eskalovali obchodné napätie, v čom sa líšil postoj oboch amerických prezidentov a aký dopad mala obchodná vojna aj na bežnú populáciu.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the development of bilateral trade relations between the USA and China from 2017-2022. The trade relationship between the US and China was almost non-existent until 1979. The gradual normalization of relations between Washington and Beijing has opened up business opportunities for both countries, whether in the form of cheap labor in China or cheaper consumer goods for Americans. Since China entered the World Trade Organization in 2001, trade between the countries has proliferated and brought the first adverse effects for the United States in the form of job losses at the expense of manufacturing in China and the theft of intellectual property, which opened political discussions even among US presidential candidates. In 2017, as the newly elected US president, Donald Trump addressed this issue by imposing tariffs on the import of Chinese

goods, which did not leave China cold and retaliated with countermeasures. The imposed tariffs thus triggered a trade war between the US and China.

The thesis aims to understand what preceded the tension between the US and China, which turned into a trade war, and to answer the question: *"How did trade relations between the US and China change during the administration of J. Biden?"* For a better understanding of the individual positions of US presidents D. Trump and J. Biden on the question of China, a content analysis will be used and then a comparison of both administrations.

The thesis should also point out what factors influenced and escalated the trade tension, how the attitude of the two American presidents differed, and what impact the trade war had on the general population.

Kľúčové slová

USA, Čína, obchodná vojna, clá, krádež duševného vlastníctva, ľudské práva, sankcie

Keywords

USA, Čína, obchodná vojna, clá, krádeže duševného vlastníctva, ľudské práva, sankcie

Title

Development of US-China bilateral trade relations in the period 2017–2022

Název práce

Vývoj bilaterálnych obchodných vzťahů USA a Číny v období 2017–2022

Pod'akovanie

Rada by som sa pod'akovala vedúcemu práce Dr. Mgr. Kryštofovi Kozákovi, Ph.D. za jeho ochotný prístup, cenné rady a odborné pripomienky pri vedení mojej bakalárskej práce. Ďalej by som sa chcela pod'akovať doc. PhDr. Jiřímu Vykoukalovi, CSc. za jeho spätné väzby a rady v priebehu bakalárskych seminárov.

Obsah

Úvod.....	2
1 Historické pozadie Americko-čínskych vzťahov	8
1.1 Historické počiatky a „pingpongová“ diplomacia	8
1.2 Normalizácia obchodných vzťahov	10
2 Počiatočná fáza obchodných vzťahov medzi USA a Čínou od vstupu Číny do WTO.....	12
2.1 Čínsky šok.....	14
2.2 Krádež duševného vlastníctva.....	15
2.3 Manipulácie čínskej meny	16
2.4 Porušovanie ľudských práv a čínsko-americký obchod	18
2.5 Technologická rivalita medzi USA a Čínou	21
3 Vzťahy USA a Číny počas administratívy Donalda Trumpa.....	23
3.1 Predvolebné sľuby D. Trumpa.....	24
3.2 Časový sled udalosti Trumpovej administratívy vo vzťahu k Číne.....	25
3.3 Ekonomický dopad obchodnej vojny na USA.....	29
4 Vzťahy USA a Číny počas administratívy Joe Bidena.....	33
4.1 Predvolebný program J. Bidena v otázke Číny.....	33
4.2 Časový sled udalosti Bidenovej administratívy vo vzťahu k Číne	34
5 Komparácia obchodných vzťahov USA a Číny počas administratív D. Trumpa a J. Bidena.....	38
Záver	43
Zoznam použitej literatúry.....	45
Zoznam použitých obrázkov	54

Úvod

Americko-čínske vzťahy sú dlhodobo považované za najdôležitejšie bilaterálne vzťahy v súčasnosti, pričom Čína je z dlhodobého hľadiska vnímaná ako nastupujúca veľmoc ohrozujúca pozíciu Ameriky o postavenie svetového hegemóna. Zatiaľ čo od vzniku Čínskej ľudovej republiky (ďalej len ČĽR) v priebehu 30 rokov neexistoval medzi USA a Čínou takmer žiadny obchodný vzťah, v roku 1979 došlo k normalizácii vzťahov medzi Washingtonom a Pekingom a prinieslo to tak nové obchodné výzvy pre obe krajiny.¹ Pre Čínu s vysokým podielom populácie žijúcej v extrémnej chudobe (definovanej ako život pod medzinárodnou hranicou chudoby vo výške 2,15 USD na deň, ktorá bola aktualizovaná Svetovou bankou v roku 2022²) to výrazne dopomohlo k poklesu zo 67 % na menej ako 1% podielu populácie žijúcej v extrémnej chudobe (zaznamenané v období od roku 1987 do roku 2017).³ Pre obe krajiny prinášal tento obchodný vzťah niekoľko výhod ako napríklad: nižšie ceny za nakúpený tovar z Číny pre spotrebiteľov v USA, profitovanie niektorých Amerických korporácií na základe expanzie na čínsky trh, nové pracovné príležitosti v Číne a zároveň lacná pracovná sila pre americké korporáty či americké investície v Číne⁴. V súčasnosti medzi týmito dvoma krajinami prebieha obchodné, bezpečnostné aj politické napätie a odborníci ho často opisujú ako obdobie novej studenej vojny.⁵

K novodobej „studenej vojne“ medzi USA a Čínou ako je často mediálne skloňovaná, sa vyjadruje rada odborníkov a ekonómov po celom svete, najmä v kontexte dopadu tohto obchodného konfliktu na zvyšok sveta. Zatiaľ čo niektorí spotrebiteľia a akademici vidia v tomto obchodnom vzťahu výhody napríklad vo forme dostupnosti lacnejšieho tovaru, sú takí, ktorí ho kritizujú. Dr. Catherine L. Mann (hlavná globálna ekonómka CITI) zastáva názor, že neexistuje nič ako bilaterálna obchodná vojna medzi USA a Čínou, ktorá by sa

---

¹ THE WORLD BANK GROUP. Fact Sheet: An Adjustment to Global Poverty Lines. In: *Worldbank.org* [online]. 14. 9. 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2022/05/02/fact-sheet-an-adjustment-to-global-poverty-lines>

² Ibidem.

³ HASELL, J. et al. Poverty. *Ourworldindata.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: [Dostupné z: https://ourworldindata.org/poverty](https://ourworldindata.org/poverty)

⁴ WORLD101. What happened when China joined the WTO? *World101.cfr.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://world101.cfr.org/global-era-issues/trade/what-happened-when-china-joined-wto?_gl=1*ddmw38*_ga*MTQxMTc1MDEwNS4xNjcwMTc4MDMw*_ga_24W5E70YKH*MTY3MDE3ODAyOS4xLjAuMTY3MDE3ODAyOS4wLjAuMA..&_ga=2.80149591.1778131014.1670178030-1411750105.1670178030

⁵ KEMP, J. United States and China enter a new cold war: Kemp. In: *Reuters.com* [online]. 22. 7. 2020 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-global-politics-kemp-column-idUSKCN24N1MT>

týkala len určitého typu priemyslu. Podľa jej slov sa jedná o obchodnú vojnu, ktorá má významný dopad na všetky zeme a priemyslové odvetvia a globálna ekonomika tak rastie pomalšie v kontextu obchodnej vojny medzi USA a Čínou.⁶

Čína je zo strany predstaviteľov USA často ostro kritizovaná za nedostatok demokracie, porušovanie ľudských práv, nedostatočnú ochranu práv duševného vlastníctva alebo nekorektné obchodné praktiky vo forme podhodnotenej čínskej meny za účelom zvyšovania exportu do USA. Komunistický režim ovládaný Pekingom potlačujúci demokraciu a osobnú slobodu, ako aj ohrozenie dominantného postavenia Washingtonu v medzinárodných vzťahoch sa stali často krát témou predvolebných programov prezidentov USA, ktorí sľubovali výrazný posun americkej ekonomiky voči Číne uzavretím výhodnejších vzťahov s Čínou. Konkrétne sa malo predísť nezákonným vývozným dotáciami Číny, laxným pracovným a ekologickým normám a umelému podhodnoteniu čínskej meny, ale aj zavedenie vyššieho cla na čínsky export, čo v konečnom dôsledku má pomôcť americkým podnikom a podnikateľom a znížiť tak nezamestnanosť v Spojených štátoch a taktiež vysoký deficit zahraničného obchodu.⁷

Republikán Donald Trump už počas svojej prezidentskej kampane označoval Čínu ako hlavného obchodného nepriateľa a nie len prostredníctvom sociálnych sietí sa vyjadroval, že Čína svojim nekalými obchodnými praktikami poškodzuje ekonomiku USA. Práve manipulácia čínskej meny v prospech čínskych spoločností mala spôsobovať poškodzovanie amerických podnikateľov a zapríčiniť vysokú nezamestnanosť v Spojených štátoch z dôvodu presunu pracovných miest do zahraničia. Ekonóm F. Bergsten tvrdil, že ak by Čína upravila nevyrovnanosť svojej meny (na základe odporúčania Svetovej banky a Medzinárodného menového fondu), došlo by k redukcii amerického deficitu voči Číne o 100 - 150 miliárd USD. Zároveň poznamenal, že každá 1 mld. USD amerického exportu generuje približne 6 000 – 8 000 pracovných miest.⁸ Podľa slov ekonóma P. Krugmana, čínska merkantilistická⁹ politika poskytuje výrazné cenové výhody čínskym výrobcom

---

⁶ NCUSCR. Five Economists Explain: Impacts of the U.S.-China Trade War. *Ncusr.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.ncusr.org/podcast/economists-explain-trade-war/>

⁷ FÜRST, R. et al. *Vzestup Indie a Číny: Přichází asijské století?* Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2001, 152–154. ISBN 978-80-86506-84-5.

⁸ BALÁŽ, P., S. SZÓKEOVÁ a S. ZÁBOJNÍK. *Čínská ekonomika: nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva: (bude XXI. storočie storočím Číny?)*. Bratislava: Sprint dva, 2012, s. 124. ISBN 978-80-89393-89-3.

⁹ Merkantilizmus je termín označujúci smer hospodárskej politiky, kladúci dôraz na maximalizáciu ekonomického vývozu štátu do iných ekonomík.

oproti zahraničnej konkurencii. Podľa jeho analýzy mala merkantilistická politika Číny spôsobiť úbytok pracovných miest v USA až o 1,4 mil.¹⁰ D. Trump sa v tejto súvislosti nebránil používať expresívne slová a označovať tak Čínu slovami, že znásilňuje Ameriku alebo že došlo k najväčšej krádeži v histórii sveta zo strany Číny.¹¹ Na rozdiel od Trumpa, súčasná Bidenova administratíva prichádzala v dobe predvolebnej prezidentskej kampane s víziou zabezpečiť Američanom zahraničnú politiku pre strednú triedu aj smerom k Číne a to hlavne v dvoch krokoch: posilnenie inovácií a zjednotiť ekonomickú silu demokratických zemí po celom svete, aby sa eliminovali nekalé ekonomické praktiky a znížila nerovnosť. Zároveň poukázal na to, aké dôležité je budovať obchodnú politiku so spojencami USA ako je napríklad Kanada či EU, aby sa predišlo k budovaniu väčšieho globálneho dosahu Číny.¹²

Témou bakalárskej práce je: „*Vývoj bilaterálnych obchodných vzťahov USA a Číny v období 2017-2022*“. Jedným z viacerých dôvodov prečo som sa rozhodla pre túto tému je, že považuje za zaujímavé, ako dve ideologicky rozdielne krajiny (USA ako symbol demokracie a oproti nej komunistická ČĽR) dokážu byť na sebe obchodne závislé. S tým súvisí aj problematika tohoto vzťahu, kedy USA na jednej strane vyčíta Číne porušovanie demokratických hodnôt, ale zároveň s ňou udržiava intenzívne obchodné partnerstvo. V práci sa autorka chce zamerať predovšetkým na obchodnú politiku a vývoj obchodných vzťahov medzi USA a Čínou v období dvoch posledných prezidentských administratív: Donalda Trumpa a Joe Bidena. Práca bude časovo vymedzená na konkrétne obdobie od roku 2017 (kedy nastúpila do úradu administratíva republikána D. Trumpa), až do Decembra v roku 2022, čo činí polovicu funkčného obdobia demokratického prezidenta J. Bidena. Nakoľko je administratíva J. Bidena v čase písania práce stále úradujúca, konkretizovala autorka toto obdobie práve na koniec Decembra, aby v priebehu písania nedochádzalo k náhlym zmenám jeho postojov voči Číne a nevylučovalo to tak názor autorky k danej problematike. Práve toto obdobie by malo zmapovať čo predchádzalo vyvolaniu obchodnej vojny, jej začiatok a priebeh počas oboch prezidentských administratív, jej dopad na obe

---

¹⁰ BALÁŽ, P., S. SZÖKEOVÁ a S. ZÁBOJNÍK. *Čínska ekonomika: nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva: (bude XXI. storočie storočím Číny?)*. Bratislava: Sprint dva, 2012, S. 125. ISBN 978-80-89393-89-3.

¹¹ BBC. Trump accuses China of 'raping' US with unfair trade policy. In: *Bbc.com* [online]. 2. 5. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/election-us-2016-36185012>

¹² BIDEN, J. R. Why America must lead again, Forreighn affairs. In: *Foreignaffairs.com* [online]. 23. 1. 2020 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-01-23/why-america-must-lead-again>

krajiny a poukázať odlišné obchodné postoje z oboch strán amerických prezidentských administratív. Cieľom práce je odpovedať na hlavnú výskumnú otázku: „*Ako sa zmenili obchodné vzťahy USA a Číny počas administratívy J. Bidena?*“

Práca bude vypracovaná kvalitatívnou metódou a rozdelená do piatich kapitol, ktoré budú rozpracované na jednotlivé podkapitoly. Prvá kapitola sa bude okrajovo venovať historickému pozadiu americko-čínskych obchodných vzťahov v období 70. rokov, kedy boli s Pekingom oficiálne uzavreté diplomatické vzťahy a začala nová éra americko-čínskych vzťahov, a zároveň normalizáciou ich obchodných vzťahov (vrátane vstupu Číny do WTO¹³, kedy došlo k výraznému otvoreniu vzájomného trhu). V tejto kapitole je dôležité poukázať na konkrétne očakávania a výhody, ktoré mali priniesť Číne a Spojeným štátom pri uzavretí diplomatických vzťahoch a aké obchodné príležitosti sa otvorili pre obe krajiny.

Pre lepšie porozumenie jednotlivým prezidentským postojom voči Číne sa bude druhá kapitola venovať analýze aká bola počiatočná fáza obchodných bilaterálnych vzťahov pred nástupom D. Trumpa a čomu všetkému predchádzalo napätie medzi Čínou a USA. V rámci toho budú objasnené aj niektoré konkrétne témy, ktoré rezonovali v predvolebných prezidentských diskusiách či mediálnom priestore ako napríklad: zníženie pracovných miest na úkor dovozu z Číny a tým zapríčinená vysoká nezamestnanosť v USA, krádež duševného vlastníctva alebo nákup amerických vládnych cenných papierov za účelom umelo podhodnocovať čínsku menu.

Tretia kapitola sa bude zaoberať nástupom administratívy D. Trumpa, jeho predvolebnému programu zameranému na zahraničnú politiku s Čínou a predvolebným sľubom v tejto otázke, jeho prvé kroky v obchodnej politike medzi USA a Čínou, až po vypuknutie obchodnej vojny (začínajúc plánovaním uvalením cla na niektorý čínsky tovar). V práci bude využitá obsahová analýza k vysvetleniu historického kontextu vyvolania politického napätia medzi týmito dvoma krajinami až po rozpútanie obchodnej vojny. V rámci analýzy bude dôležité dospieť k odpovediam na otázky: „Čo vyvolalo napätie medzi USA a Čínou, ktoré prerástlo v obchodnú vojnu?“ a „Ake dôsledky mala obchodná vojna na bežných amerických a čínskych spotrebiteľov?“

Štvrtá kapitola sa bude venovať analýze administratívy J. Bidena, taktiež jeho predvolebnému programu zameranému na zahraničnú politiku s Čínou a aké výrazné postoje

---

¹³ WTO je termín označujúci Svetovú Obchodnú Organizáciu (World Trade Organization).

boli podniknuté z jeho strany (ako príklad bude zmienený čipový zákon). Na základe toho bude v ďalšej (piatej) kapitole zodpovedaná hlavná výskumná otázka, ktorá sa bude opierať o komparáciu oboch prezidentských administratív USA a ich postojov v rámci obchodnej politiky medzi USA a Čínou. V rámci komparácie bude dôležité zodpovedať na nižšie uvedené otázky, ktoré sú kľúčové pre pochopenie hlavnej výskumnej otázky:

- V čom boli rozdielne predvolebné prezidentské sľuby?
- Do akej miery sa ich podarilo americkým prezidentom naplniť?
- Ako a v čom konkrétne sa líšil ich prístup v otázke zahraničnej obchodnej stratégie?

Za účelom lepšieho znázornenia a pochopenia ekonomických ukazovateľov budú v práci využité aj číselné údaje pre znázornenie vývoja vzájomného obchodu, vývoja HDP Číny, prípadne iné dôležité údaje, ktoré sa v priebehu písania práce môžu vyskytnúť. V závere práce by malo dôjsť k objasneniu a vysvetleniu ako autorka práce dospela k zodpovedaniu hlavnej výskumnej otázky.

Pre písanie práce budú použité primárne aj sekundárne zdroje, prevažne zamerané na obchodnú tematiku a politické vzťahy medzi USA a Čínou. V úvode a v prvej kapitole práce budem čerpať informácie predovšetkým z publikácií: *BALÁŽ, Peter, SZÖKEOVÁ, Silvia a ZÁBOJNÍK, Stanislav. Čínska ekonomika: nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva: (bude XXI. storočie storočím Číny)* a *Cohen, Warren I. (2010). America's response to China, A History of SinoAmerican relations* a v poslednom rade publikáciu od *Rudolfa Fürsta a kolektivu: VZESTUP INDIE A ČÍNY: Přichází asijské století?* Prvé dve publikácie si autorka zvolila kvôli zameraniu na históriu bilaterálnych vzťahov USA a Číny, ich vzájomnú obchodnú závislosť, vzostup Číny z pohľadu obchodu a jej pozíciu v medzinárodnom obchode, vrátane nadviazania obchodných vzťahov s USA. Publikácia od *Rudolfa Fürsta a kolektivu* je zameraná všeobecne na zahraničnú politiku a bezpečnostné vzťahy primárne medzi Čínou a Indiou, a vzťahom medzi USA a Čínou je venovaná iba jedna kapitola a to hlavne počas éry Geoga W. Busha, preto v tomto prípade bude použitý tento zdroj iba pre doplnenie niektorých historických faktov pri budovaní vzťahov medzi USA a Čínou. V rámci historického kontextu bude pre písanie prvej kapitoly použitý aj online zdroj *China Business Review*, konkrétne článok *40 Years of USA-China Commercial Relations*, v ktorom sa autor Ben Baden venuje pozadiu vývoja vzťahov USA a Číny za posledných 40 rokov.

Vzhľadom k tomu, že sa jedná o veľmi aktuálnu tému, budú informácie čerpané z viacerých internetových zdrojov ako napríklad: publikácia od Dr. Dong Wang, ktorá sa sústreďuje na interakciu medzi Čínou a vonkajším svetom. Konkrétne v článku: *China's Trade Relations with the United States in Perspective*, sa zameriava na Čínsku ekonomiku pred uzavretím obchodných vzťahov s USA a následne ekonomickú reštrukturalizáciu a Čínsky ekonomický rozmach, ďalej vývoj ekonomických vzťahov medzi oboma krajinami, ale aj politicko-ekonomické výkyvy pri vzájomných jednaní (napr. v otázke ľudských práv).

K ďalším prínosným prameňom pre písanie bakalárskej práce je autorkou považovaný Foreign affairs magazín. Ide o magazín zaoberajúci sa zahraničnou politikou globálne a napríklad článok od Alexandra Ecksteina: *China's Trade Policy and Sino-American Relations* je veľmi prínosný z hľadiska čínsko-amerických politických a obchodných vzťahov počas administratívy D. Trumpa. Ako ďalší zdroj, z ktorého budú čerpané aktuálne informácie k tejto téme je online portál JSTOR, ktorý bude využitý pre analýzu obchodnej situácie medzi USA a Čínou z pohľadu odborníkov a vedeckých pracovníkov za obdobie posledných 10 rokov. Niekoľko z vedeckých článkov, ktoré sa autorka rozhodla použiť je napríklad: od Evan A. Feigenbaum (bývalého zástupcu štátneho tajomníka pre Južnú Áziu za vlády Geорга W. Bushe): *Trump and China*, ktorý sa zamierava na Trumpov postoj voči Číne. Ďalej článok od Yuhana Zhang: *The US-China Trade War*, ktorý sa snaží preskúmať súčasnú obchodnú vojnu medzi USA a Čínou predovšetkým z ekonomického pohľadu a aký dopad to má na kapitálový trh Spojených štátov. Pre doplnenie štatistických údajov a ekonomických ukazovateľov poslúži štatistická databáza svetovej banky (World Bank Open Data) pod ktorú spadá štatistická databáza svetového obchodu (World Integrated Trade Solution). Pre štatistiky obchodnej bilancie USA poslúži zdroj United States Trade Representative. V poslednom rade pre získanie a doplnenie verejných diskusií odborných analytikov alebo politológov budú využité zahraničné média ako napríklad: France24.com, The Wall Street Journal a The New York Times.

1 Historické pozadie Americko-čínskych vzťahov

Prvá kapitola je rozdelená na dve časti a bude sa venovať historickému pozadiu vývoja obchodných vzťahov medzi Amerikou a Čínou. Prvá časť zachycuje historický pohľad pred prvým oficiálnym dialógom medzi týmito dvoma krajinami a krátke pozadie čo tomu predchádzalo. Druhá časť okrajovo načrtne normalizáciu obchodných vzťahov.

1.1 Historické počiatky a „pingpongová“ diplomacia

Korene dejín americko-čínskych vzťahov a ich pokus o nadviazanie diplomatických vzťahov siahajú do ďalekej histórie. Ukážkou takého príkladu bolo vzájomné povojnové vyjednávanie v roku 1919 v Paríži, kde bol Číne uprený nárok na nemeckú sféru vplyvu v provincii Šan—tuang¹⁴. Zatiaľ čo počas druhej svetovej vojny sa stal z Číny oficiálny spojenec Spojených štátov, ideu Washingtonu kontrolovať mier v Ázii prostredníctvom Pekingú zmarila čínska občianska vojna a začiatok studenej vojny. Po druhej svetovej vojne došlo k vyhroteniu napätia vzťahov medzi USA a Čínou na Kórejskom polostrove. Po tom čo 8. augusta 1945 Sovietsky zväz vypovedal vojnu Japonsku, obsadil Kórejské územie na severe, na čo reagovali Američania a obsadili južnú časť polo ostrova. Došlo tak k rozdeleniu Kórejského polostrova na dve okupačné zóny: Severnú Kóreu s podporou SSSR a Číny, a Južnú Kóreu, ktorá bola obsadená americkou armádou. Situácia eskalovala 25. júla, kedy severokórejské jednotky vpadli do Južnej Kórei a rozpútali otvorený konflikt.¹⁵

K ďalšiemu napätiu medzi USA a Čínou došlo v roku 1955 zahájením delostreleckej paľby na ostrovy Quemoy a Matsu zo strany Čínskej ľudovej republiky. Reakciou USA bolo nasadenie ozbrojených síl a rozmiestnenie 7. námornej flotily amerického námorníctva do Tchajwanského prielivu za účelom ochrany Taiwanu.¹⁶

Zlomovým okamžikom bol rok 1971, kedy došlo k zmierneniu obmedzeniam pre občanov Spojených štátov pri návšteve Číny a to na základe svetového turnaja v pingpongu, kedy sa táto udalosť zapísala do dejín ako „pingpongová diplomacia“. Samotnému aktu

---

¹⁴ FÜRST, R. et al. *Vzestup Indie a Číny: Přichází asijské století?* Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2001, s. 153. ISBN 978-80-86506-84-5.

¹⁵ NATIONAL ARMY MUSEUM. Korean war. *Nam.ac.uk* [online]. © 2023 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.nam.ac.uk/explore/korean-war>

¹⁶ NÁLEVKKA, V. *Horké krize studené války*. Praha: Vyšehrad, 2010, s. 95. ISBN 978-80-7429-011-4.

predchádzalo (i napriek oficiálnemu zákazu zo strany Číny) nadviazanie komunikácie amerického hráča s čínskym protivníkom, na základe čoho sa vtedajší čínsky premiér Čou En-laje rozhodol usporiadať turnaj za prítomnosti aj amerických hráčov. Americkí športovci tak boli na pozvanie vlády prvá oficiálna delegácia a 10. apríl 1971 sa tak označuje ako jeden z dôležitých míľnikov. Vtedajší minister zahraničia USA Henry Kissinger a americký prezident Richard Nixon pochopil toto gesto ako snahu viesť dialóg medzi Amerikou a Čínou a toto obdobie je považované ako začiatok čínsko-amerického partnerstva na politickej scéne.¹⁷

V roku 1972 po viac ako dvoch desaťročiach trvajúceho obchodného embarga a po historickej návšteve Číny vtedajším prezidentom USA Richardom Nixonom, Spojené štáty rozhodli obnoviť rozhovory s Čínou. V roku 1973 viedla Národná rada pre americko-čínsky obchod, neskôr premenovaná na US-China Business Council (ďalej len USCBC), prvú americkú obchodnú delegáciu do Číny. V tom čase medzinárodný ekonóm v Rade národnej bezpečnosti Robert Hormats tvrdil, že medzi USA a Čínou nefunguje takmer žiadny obchod a úlohou USCBC bolo prísť na to, ako túto situáciu zmeniť.¹⁸ Budovanie obchodných vzťahov nebolo zo začiatku tak jednoduché. V tej dobe sa Čína snažila o nezávislosť a dištanc od zahraničných investorov z dôvodu pokusu o ekonomický rozvoj svojpomocne. K nadviazaniu obchodných stykov došlo až v 80tych rokoch 20. storočia po ekonomických reformách premiéra Teng Siao-Pchinga.¹⁹ Obdobie po roku 1978 možno považovať za obdobie „rekonštrukcie“ čínskej ekonomiky, kedy sa vláda premiéra Teng Siao-pchinga snažila zaviesť do centrálne riadeného režimu prvky trhového hospodárstva, ktoré zapríčinili ekonomický rast a nárast medzinárodnej obchodnej výmeny, väčšiu otvorenosť voči zahraničným investorom, privatizáciu či liberálnejšie podmienky pre súkromné

---

¹⁷ BĚLOVSKÁ, N. 40 let od 'pingpongové diplomacie', která přispěla ke sblížení USA s Čínou. In: *Irozhlás.cz* [online]. 12. 4. 2011 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: https://www.irozhlás.cz/zpravy-svet/40-let-od-pingpongove-diplomacie-ktera-prispela-ke-sblizeni-usa-s-cinou_201104121610_kbrezovska

¹⁸ BADEN, B. 40 Years of US-China Commercial Relations. In: *Chinabusinessreview.com* [online]. 1. 1. 2013 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.chinabusinessreview.com/40-years-of-us-china-commercial-relations/>

¹⁹ Teng siao-pching sa preslávil najmä výrokom „Nezáleží, či je mačka biela alebo čierna. Dôležité je, že chytá myši.“ Týmto výrokom upozorňoval na skutočnosť, že nezáleží na tom, či trh funguje na princípoch socializmu alebo demokratického zmysľania, dôležité je, že funguje. LIAO, W. China's Black Cat, White Cat Diplomacy. In: *Foreignpolicy.com* [online]. 10. 7. 2009 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2009/07/10/chinas-black-cat-white-cat-diplomacy/>

podnikanie.²⁰ Vďaka väčšej otvorenosti čínskej ekonomiky otváralo dvere pre podnikanie v Číne ekonomickým mocnostiam, medzi ktorými boli aj Spojené štáty.

V prvotnom štádiu obchodných vzťahov bolo pre Američanov takmer nemožné predávať svoje výrobky čínskym koncovým spotrebiteľom. Ako poznamenal bývalý zástupca USCB v Pekingu Scott Seligman: „*Ak Američania nebudú kupovať čínsky tovar, nebudú Číňania schopní kupovať americký tovar.*“²¹ Práve čínsky komunistický režim spôsobil slabú kúpnu silu a zaostávaním za západnou civilizáciou. Ďalším javiacim sa problémom bola neschopnosť Číny financovať veľký objem dovozu, dokým nezačne zarábať dostatok devíz²² z vlastného exportu. Preto by rast americko-čínskych obchodných vzťahov závisel aj na ochote USA poskytovať Číne vývozné úvery.²³

1.2 Normalizácia obchodných vzťahov

Po nadviazaní diplomatických vzťahov medzi USA a Čínou dospeli obe vlády k rozhodnutiu odstrániť zostávajúce legislatívne a administratívne prekážky a posunúť tak vzájomné obchodné vzťahy dopredu. 11. Mája 1979 došlo vďaka ministrovi financií USA Michaelovi Blumenthalovi a čínskym ministrom financií Zhangom Jinfuom k urovnaniu pohľadávok a majetku v hodnote 280 mil. USD. V nasledujúcich mesiacoch došlo k širokému spektru vývoja, ktoré prispeli k normalizácii obchodných vzťahov medzi Amerikou a Čínou, vrátane dvojstrannej obchodnej dohody, otvorenie prvej americkej advokátskej kancelárie v Číne, pomoc s rozvojom čínskej vodnej elektrárne, výrobe spotrebného tovaru, výrobe a preprave ropy, exportno-importné bankovým úverom a atď. Už v 80tych rokoch sa Spojené štáty ocitli na čele obchodných partnerov Číny.

---

²⁰ BALÁŽ, P., S. SZÖKEOVÁ a S. ZÁBOJNÍK. *Čínska ekonomika: nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva: (bude XXI. storočie storočím Číny?)*. Bratislava: Sprint dva, 2012, s. 55. ISBN 978-80- 89393-89-3.

²¹ BADEN, B. 40 Years of US-China Commercial Relations. In: *Chinabusinessreviwe.com* [online]. 1. 1. 2013 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.chinabusinessreview.com/40-years-of-us-china-commercial-relations/>

²² Devízy je termín označujúci pohľadávky na platby v cudzej mene, splatné v cudzine vo forme peňazí, šekov či zmeniek.

²³ WANG, D. China's Trade Relations with the United States in Perspective. *Journal of Current Chinese Affairs* [online]. 2010, 39(3), 165–210 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1868-4874. Dostupné z: <https://d-nb.info/1010398237/34>

Po viac ako 15 ročnom vyjednávaní na pôde WTO došlo dňa 17. septembra 2001 k uzavretiu jednania o vstupe Číny do WTO.²⁴ Čínska vláda usilovala o vstup do WTO z niekoľkých dôvodov: eliminácia možných jednostranných reštrikcií na čínsky export, získanie lepšej vyjednávačej pozície pri medzinárodných obchodných sporoch, lepšia pozícia v rámci svetového hospodárstva, otvorenie zahraničnému trhu s garanciou slobodného pohybu tovaru a služieb.²⁵ Pred vstupom Číny do WTO bolo nevyhnutné pristúpiť na určité podmienky a reformovať monetárnu, fiškálnu a cenovú politiku, zmeniť prístup k medzinárodnému platobnému styku, tvorbe výmenných kurzov a devízovej politiky. Výsledky po rokovaní a vyjednávaní na pôde WTO priniesli ochotu Číny prijať záväzky týkajúce sa vytvorenia prostredia pre zahraničné investície a obchod. Medzi jednotlivé záväzky, ku ktorým sa Čína zaviazala patrili napríklad: právo dovážať a vyvážať všetky druhy tovaru a obchodovanie s ním v rámci colného územia, zamedzenie duálneho oceňovania tovaru a jeho rozdielnym zaobchádzaním zo strany Číny, poskytovať nediskriminačné zaobchádzanie ku všetkým členským krajinám WTO, rovný prístup pre všetky zahraničné fyzické aj právnické subjekty, ktoré nie sú registrované v Číne.²⁶

Globalizácia Číny priniesla radu niekoľkých výhod aj pre Spojené štáty. Schopnosť masívneho exportu spolu s nízkymi výrobnými nákladmi bol jeden z hlavných dôvodov kedy americké spoločnosti nahradili ekonomické väzby s dovtedajším Japonskom či Kóreou a Čína tak zaujala prvočné miesto medzi obchodnými partnermi.²⁷

---

²⁴ THE WORLD TRADE ORGANIZATION. WTO successfully concludes negotiations on China's entry. In: *Wto.org* [online]. 17. 9. 2001 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr243_e.htm

²⁵ BALÁŽ, P., S. SZÖKEOVÁ a S. ZÁBOJNÍK. *Čínská ekonomika: nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva: (bude XXI. storočie storočím Číny?)*. Bratislava: Sprint dva, 2012, s. 119. ISBN 978-80- 89393-89-3.

²⁶ *Ibidem*, s. 120.

²⁷ NAVARRO, P. a S. S. ROACH. China's Currency Manipulation: A Policy Debate. *World Affairs* [online]. 2012, 175(3), 27–37 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1940-1582. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41639016>

2 Počiatočná fáza obchodných vzťahov medzi USA a Čínou od vstupu Číny do WTO

8. Marca v roku 2000 vystúpil vtedajší prezident Bill Clinton na Johns Hopkins Univerzite, kde v rámci svojho prejavu vyzdvihoval výhody nadviazania obchodných vzťahov medzi Spojenými štátmi a Čínou. Na pôde Univerzity jasne deklaroval, že po vstupe Číny do WTO budú mať Američania po prvý krát možnosť predávať a distribuovať americké produkty v Číne, vyrobené pracovníkmi v USA. Bez toho, aby musela byť výroba premiestňovaná do Číny alebo aby muselo dôjsť k prevozu cenných technológií. Zároveň poukazoval na výhodu exportovať produkty do Číny bez nutnosti exportu pracovných miest do Číny. V rámci svojho prejavu upozorňoval aj na Čínske praktiky, ktoré sú v zásadnom rozpore s tými americkými a to konkrétne: upieranie čínskym občanom základné práva na slobodu slova a náboženský prejav, základné pracovné podmienky, detské práce, znečisťovanie životného prostredia. Aj z toho dôvodu poukazoval na dôležitosť Spojených štátov participovať viac na zásadách dodržovania pracovných, environmentálnych a demokratických hodnôt.²⁸

Od roku 2001 (vstupu Číny do WTO) obchod medzi USA a Čínou prudko vzrástol. Hodnota dovozu tovaru z Číny do Ameriky sa od roku 2001 vyšplhala približne zo 100 miliárd USD na približne 500 miliárd USD v roku 2021. Podľa niekoľkých štúdií ekonomickí experti dospeli k záverom, že obchod medzi USA a Čínou v rokoch 2002-2007 prispel k zvýšeniu ročnej kúpnej sily u priemernej americkej domácnosti o 1500 USD.²⁹ Zároveň čínske investície do amerických vládnych dlhopisov podporili nízke úrokové sadzby v USA a vďaka vzájomným obchodným vzťahom poskytli pracovné miesta približne 2,6 miliónu Američanom (na základe štúdie vypracovanej skupinou US-China Business Council v roku 2017). Čínska výroba zároveň prispela k výraznému zníženiu cien spotrebného tovaru v USA a v rade prípadov zaujala takmer bezkonkurenčné prostredie.³⁰ Čínska ekonomika od vstupu do WTO prudko rástla. Čínsky obchod (čiastočne spôsobený znížením cien) s tovarom vyskočil z 516,4 miliardy dolárov v roku 2001 na 4,1 bilióna dolárov v roku

---

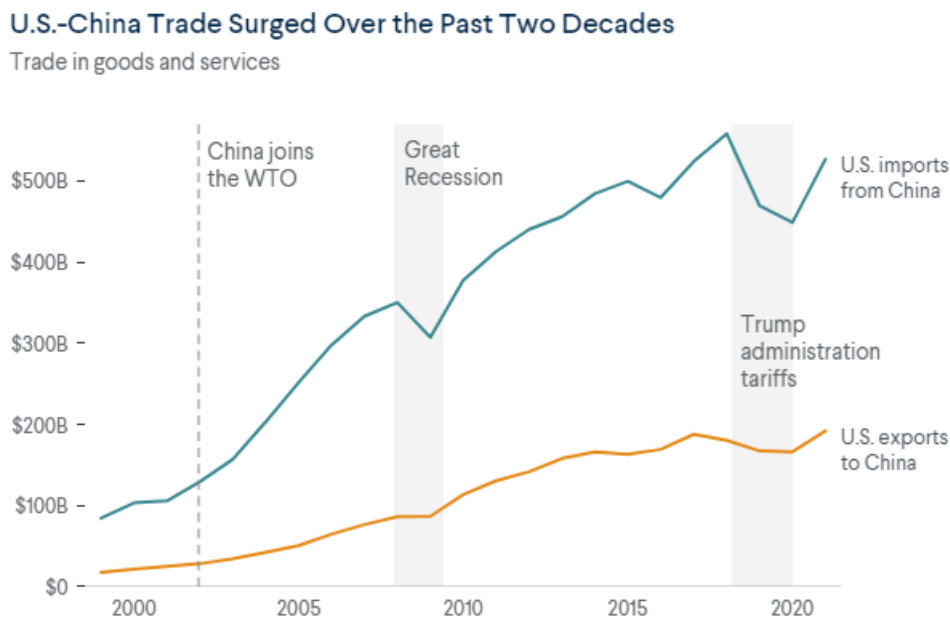
²⁸ THE NEW YORK TIMES. Full Text of Clinton's Speech on China Trade Bill. In: *Archive.nytimes.com* [online]. 9. 3. 2000 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/library/world/asia/030900clinton-china-text.html>

²⁹ COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. The Contentious U.S.-China Trade Relationship. In: *Cfr.org* [online]. 2. 12. 2022 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounders/contentious-us-china-trade-relationship>

³⁰ OXFORD ECONOMICS. *Understanding the US-China Trade Relationship* [online]. Oxford: Oxford Economics, 2017 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.uschina.org/sites/default/files/Oxford%20Economics%20US%20Jobs%20and%20China%20Trade%20Report.pdf>

2017³¹, vďaka čomu uniklo niekoľko sto miliónov ľudí extrémnej chudobe a v súčasnosti figuruje na druhej svetovej priečke s HDP 17 734,7 miliárd USD.³²

Obr. č. 1: Grafické znázornenie obchodu s tovarom a službami medzi USA a Čínou za posledné dve desaťročia

Zdroj: Council on Foreign Relations

Napriek tomu, že obchodný vzťah medzi USA a Čínou priniesol množstvo výhod pre obe krajiny, spôsobil aj radu problémov, ktorým museli Spojené štáty čeliť. Vytvárali tak napätie medzi týmito dvoma krajinami a stali sa kontroverznou témou nie len na pôde politiky. Medzi najviac zmieňované problémy, ktorým USA za posledné roky čelí v rámci obchodných bilaterálnych vzťahov s Čínou sa radia:

- Čínsky šok a s ním súvisiaca strata pracovných miest vo výrobe
- Krádež duševného vlastníctva
- Manipulácia čínskej meny

³¹ CHINA POWER. How Influential is China in the World Trade Organization? In: *Chinapower.csis.org* [online]. 25. 8. 2020 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://chinapower.csis.org/china-world-trade-organization-wto/>

³² WORLDDATA. The world's largest economies. *Worlddata.info* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.worlddata.info/largest-economies.php>

- Porušovanie ľudských práv (využívanie väzenskej práce, nedobrovoľných pracovníkov)
- Technologická rivalita medzi USA a Čínou

2.1 Čínsky šok

Názory na to, aký dopad má obchod medzi Spojenými štátmi a Čínou na Američanov, sa v priebehu 90tych rokov menil. Sila Číny spočíva v masívnom náraste priemyselnej pracovnej sily v Číne v dôsledku urbanizácie čo zapríčinilo migráciu približne 250 miliónov pracovníkov z fariem do miest. To odštartovalo nárast čínskej lacnej pracovnej sily vo výrobnom priemysle za účelom exportu z Číny a spôsobilo to v Spojených štátoch nárast nezamestnanosti ľudí s nízkou pracovnou kvalifikáciou, čo malo za príčinu pokles pracovných miest.³³

Čína ako obchodná veľmoc otriasla ekonomikou prudšie než sa očakávalo. Napríklad invázia dovážaného nábytku vytesnila tisíce pracovných miest a spôsobila nezamestnanosť, ktorá sa v roku 2010 pohybovala nad 15%. Americkí výrobcovia nábytku boli pred hrozbou čínskej konkurencie pokojní (vzhľadom k vysokým cenám dovozu a nákladom na prepravu) až do chvíle, kedy klesla cena za dopravu a Američania tak uprednostnili nižšie ceny dovážaného nábytku. Práve to nahrávalo Číňanom a v roku 2015 dosiahol celkový americký dovoz nábytku z Číny 20,4 miliárd USD oproti 4,4 miliárd USD z roku 2000. Podľa Jerryho Eppersona, analytika investičnej banky Mann, Armistead & Epperson Ltd v roku 2015 tvoril celkový dovoz nábytku z Číny do Ameriky 73,5%. Niektorí americkí výrobcovia nábytku sa domnievajú, že neúmyselne dopomohli Číne tým, že vyslali technikov do jej tovární, aby im ponúkli poradenstvo. Niektoré americké nábytkárske spoločnosti posielali aj nástroje, diely a inštrukcie do Číny, aby tam postavili zložité, strojovo vyrábané produkty.³⁴ Jedna z najviac postihnutých oblastí Catawba v Severnej Karolíne zaznamenala pokles zamestnanosti

---

³³ AUTOR, D. H., D. D. GORDON a H. HANSON. *The China shock: learning from labor market adjustment to large changes in trade* [online]. Cambridge: National Bureau of Economic Research, 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w21906/w21906.pdf

³⁴ DAVIS, B. a J. HILSENATH. How the China Shock, Deep and Swift, Spurred the Rise of Trump. In: *Wsj.com* [online]. 11. 8. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/how-the-china-shock-deep-and-swift-spurred-the-rise-of-trump-1470929543>

z pôvodných 79 000 pracovných miest na 38 000 (jedná sa údaj z roku 2010), takmer polovica pracovných miest sa týkala výroby nábytku.³⁵

Najväčší maloobchodný predajca Walmart so sídlom v USA v roku 2006 dovážal z Číny tovar vo výške 27 miliárd USD a bol zodpovedný za nárast celkového obchodného deficitu USA s Čínou o 11%. Najviac zasiahnutý bol výrobný sektor a jeho pracovníci. Z dôvodu zvýšeného obchodného deficitu s Čínou mal na svedomí stratu takmer 200 000 pracovných miest vo výrobe. Strata pracovných miest vo výrobe predstavovala 68 % celkových pracovných miest v dôsledku rastúceho dovozu z Číny, ktorá zapríčinila premiestnenie pracovných miest zo Spojených štátov. Výrobný sektor zvyčajne vypláca vyššie mzdy a poskytujú lepšie výhody ako väčšina iných odvetví, najmä pre pracovníkov s nižším ako vysokoškolským vzdelaním, taktiež zamestnáva väčší podiel týchto pracovníkov ako iné odvetvia.³⁶

2.2 Krádež duševného vlastníctva

V roku 2010 spoločnosť Symantec (spoločnosť zaoberajúca sa kybernetickou bezpečnosťou) vydala správu, v ktorej uviedla napadnutie internetového prehliadača Google prostredníctvom čínskej špionážnej skupiny Elderwood. Vo väčšine prípadov používala špionážna skupina tzv. „spear-phishing“ čo je falošný email, prostredníctvom ktorého sa šíril trojský software a otvoril tak možnosti pre kybernetický útok za účelom krádeže duševného vlastníctva.³⁷ Medzi ďalšie napadnuté americké súkromné spoločnosti patrili Yahoo, Adobe, Dow Chemical, Morgan Stanley a viac než 20 ďalších spoločností. Spoločne sa radili do operácie Aurora, ktorá niesla názov série kybernetických útokov na súkromné americké spoločnosti. Google ako jediná spoločnosť verejne oznámila, že sa stala obeťou útoku a oznámila, že niektoré účty čínskych aktivistov za ľudské práva boli kompromitované. Za hlavného aktéra verejne označil Čínu a incident je považovaný za míľnik novodobej histórie kybernetických operácií. V roku 2010 Google opustil čínsky trh.³⁸ V roku 2015 prezidenti

---

³⁵ Ibidem.

³⁶ SCOTT, R. E. The Wal-Mart effect. In: *Epi.org* [online]. 25. 6. 2007 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.epi.org/publication/ib235/>

³⁷ CLAYTON, M. Stealing US business secrets: Experts ID two huge cyber gangs in China. In: *Csmonitor.com* [online]. 14. 9. 2012 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/USA/2012/0914/Stealing-US-business-secrets-Experts-ID-two-huge-cyber-gangs-in-China>

³⁸ COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. Operation Aurora. In: *Cfr.org* [online]. 22. 1. 2010 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/cyber-operations/operation-aurora>

Barack Obama a Si Ťin-pching vzájomne prehlásili, že ani americká, ani čínska vláda nebude vykonávať či vedome podporovať kybernetickú krádež duševného vlastníctva vrátane obchodného tajomstva alebo iných dôverných informácií pre komerčné výhody.³⁹

K ďalšej krádeži duševného vlastníctva došlo v roku 2019, kedy bola podaná hromadná žaloba na technologický gigant Huawei. Podľa slov asistentky amerického prokurátora Annette L. Hayesové hlavným cieľom mala byť krádež cenného duševného vlastníctva telekomunikačnej spoločnosti T-Mobile za účelom získania výhodného postavenia na globálnom trhu. V obžalobe sa uvádza, že spoločnosť Huawei v roku 2012 začala cielene kradnúť informácie o robotovi T-Mobile testujúcom telefóny s názvom „Tappy“ za účelom postaviť vlastného robota na testovanie telefónov, pričom inžinieri Huawei porušili dohody o dôvernosti a mlčanlivosti s T-Mobile tým, že tajne fotografovali „Tappy“ a vykonávali meranie dielov. V jednom prípade dokonca došlo k snahe ukradnúť časť robota za účelom zhotovenia repliky v Číne.⁴⁰ Šestnásť násobná žaloba ďalej uvádza, že spoločnosť Huawei využívala „zástupcov“ ako napríklad profesorov pracujúcich vo výskumných inštitúciách a prostredníctvom bonusových systémov sa ich snažili motivovať ku krádeži citlivých dát. Zároveň mal Huawei spustiť nábor zamestnancov z iných konkurenčných technologických spoločností a navádzať ich k tomu, aby spreneverili duševné tajomstvo ich bývalých zamestnávateľov v prospech Huawei.⁴¹

2.3 Manipulácie čínskej meny

Podľa slov Dana Slanea (vedúceho americko-čínskej ekonomickej a bezpečnostnej revíznej komisie) aby Čína dokázala predať akýkoľvek tovar za zlomok americkej ceny, musela prísť s riešením ako nelegálne obísť pravidlá. D. Slanea tvrdí, že Amerika sa nachádza v obchodnej vojne, kedy Čína Američanom klame, podvádza a kradne. Zároveň ako aj skúsený americký obchodník popisuje osobnú skúsenosť, kedy vlastnil výrobný závod na

---

³⁹ DAVIS, B. a J. HILSENATH. How the China Shock, Deep and Swift, Spurred the Rise of Trump. In: *Wsj.com* [online]. 11. 8. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/how-the-china-shock-deep-and-swift-spurred-the-rise-of-trump-1470929543>

⁴⁰ U. S. DEPARTMENT OF JUSTICE. Chinese Telecommunications Device Manufacturer and its U.S. Affiliate Indicted for Theft of Trade Secrets, Wire Fraud, and Obstruction Of Justice. In: *Justice.gov* [online]. 28. 1. 2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/opa/pr/chinese-telecommunications-device-manufacturer-and-its-us-affiliate-indicted-theft-trade>

⁴¹ AFP. Huawei hit with fresh charges of sabotage and intellectual property theft from US tech firms. In: *France24.com* [online]. 13. 2. 2020 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20200213-china-usa-huawei-5g-sabotage-intellectual-property-theft-tmobile-meng-wanzhou>

výrobu plyšovej textílie pre nábytkárske odvedie pod názvom Bowling Green v Kentucky. Po tom ako v roku 2002 jeho konkurenti presunuli výrobu do Číny, rozhodol sa pripojiť k nim a otvoriť v Číne tri výrobné fabriky a predávať tak tovar americkým zákazníkom za polovičné ceny oproti pôvodným cenám. Podľa jeho slov čínska manipulácia meny veľmi dopomohla k radikálnym zníženiam predajných cien a je toho názoru, že najsilnejšou čínskou konkurenčnou výhodou nie je lacná pracovná sila ako si vo väčšine prípadov myslí verejnosť, ale súbor nelegálnych obchodných praktík zo strany Číny, ako napríklad: zložitá sieť nelegálnych dotácií, daňových úľav a manipulácia čínskej meny.⁴²

Thomas Danjczek, prezident združenia výrobcov ocele sa zmienil: „Nedáva zmysel, že Čína, ktorá vyrába 45 percent ocele na svete a má vysoké výrobné náklady, predáva ocel' za najnižšie náklady na svete a rastie tempom sedem alebo osem percent.“⁴³ Väčšina ekonómov sa zhoduje, že čínsky jüan je výrazne podhodnotený o 25 až 40 percent a iba investičné banky ako China Daily, Goldman Sachs a Morgan Stanley tvrdia opak. V roku 2010 sa k tomuto tvrdeniu vyjadril ekonóm z Capital University of Economics and Business v Pekingu: „V súčasnosti čínsky jüan nemá problém s podhodnotením; naopak, môže byť nadhodnotený“. Toto tvrdenie opieral o teóriu, že Spotrebiteľské ceny v Číne vzrástli o 68,8 % od roku 1994, keď vláda zaviedla jednotnú menu jüan.⁴⁴ Čína manipuluje so svojou menou pevným naviazaním hodnoty jüanu na americký dolár. Aby si Čína udržala toto naviazanie, musí každý rok tzv. „recyklovať“ stovky miliárd dolárov z tohto obchodného prebytku späť do USA. Uskutočňuje to predovšetkým nákupom amerických dlhopisov, skupovaním amerických nehnuteľností a spoločností, a iných aktív.⁴⁵ Výsledkom je dlh USA voči Číne, ktorý sa v roku 2012 blížil k trom biliónom USD a vystavil tak USA výraznému politickému tlaku. Argumenty pre nastavenie legislatívnych krokov proti Číne sa opierajú najmä o rastúci americký obchodný deficit, ktorý je všeobecne považovaný za hlavný zdroj akútnych tlakov na pracovné miesta a reálne mzdy v USA. Strata podielu na trhu v prospech zahraničnej konkurencie skutočne stláča americké spoločnosti a ich pracovníkov.

---

⁴² NAVARRO, P. a S. S. ROACH. China's Currency Manipulation: A Policy Debate. *World Affairs* [online]. 2012, 175(3), 27–37 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1940-1582. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41639016>

⁴³ NAVARRO, P. a S. S. ROACH. China's Currency Manipulation: A Policy Debate. *World Affairs* [online]. 2012, 175(3), 27–37 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1940-1582. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41639016>

⁴⁴ STAFF, R. Yuan is overvalued, not undervalued: report. In: *Reuters.com* [online]. 17. 6. 2010 [cit. 2023-03-23] Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-china-usa-yuan-idUSTRE65G0C520100617>

⁴⁵ NAVARRO, P. a S. S. ROACH. China's Currency Manipulation: A Policy Debate. *World Affairs* [online]. 2012, 175(3), 27–37 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1940-1582. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41639016>

Kritici čínskeho režimu tvrdia, že prenikanie Číny na americké trhy je postavené na stratégii menovej manipulácie, ktorá bráni jüanu vzrásť na jeho „spravodlivú“ hodnotu určenú trhom. Široká koalícia politikov, obchodných lídrov a akademických ekonómov trvá na tom, že Číňania musia menu okamžite prehodnotiť, inak budú čeliť represívnym kompenzačným sankciám, aby sa vyrovnali konkurenčné podmienky.

Tento postoj rezonuje americkou verejnosťou a prieskumy verejnej mienky (uskutočnené v roku 2011) ukázali, že 61 percent občanov verí, že Čína predstavuje vážnu ekonomickú hrozbu. Debata o čínskej mene je skutočne dostatočne poburujúca na to, aby sa stala hlavnou témou prezidentských kampaní v USA.⁴⁶

2.4 Porušovanie ľudských práv a čínsko-americký obchod

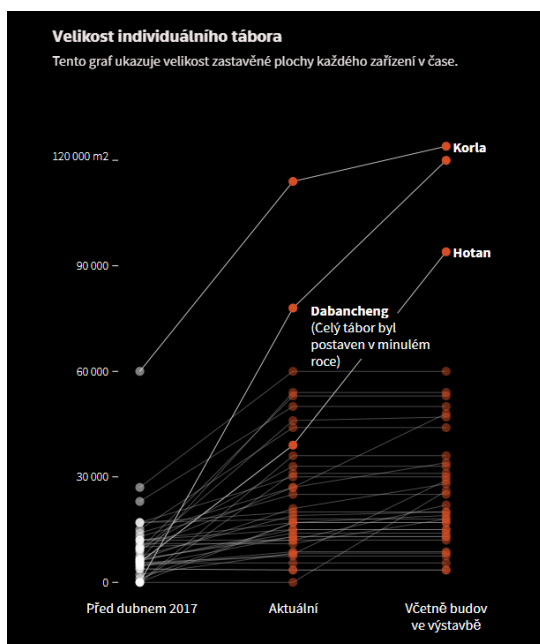
OSN obvinilo Čínu za to ako cielene premenilo oblasť Sin-ťiang v niečo, čo označilo ako masívny internačný tábor bez práv. Od roku 2017 bolo zadržaných odhadom 800 tisíc až dva milióny Ujgurov (a ďalších etnických menšín či náboženských menšín vrátane Kazachov a Uzbekov), ktorí boli umiestnení do „odborných vzdelávacích a školiacich centier“ ako ich nazýva Čína. V skutočnosti išlo o pracovné, internačné tábory a podľa niektorých aktivistov dokonca koncentračné tábory. Odhaduje sa, že ide o najväčšie zadržanie náboženských menšín od druhej svetovej vojny. Bývalí zadržaní väzni opisujú neľudské podmienky zaobchádzania: umiestňovanie v preplnených celách a vystavovaniu brutálnemu dennému režimu páchanému komunistickou stranou, mučenie počas výsluchu. Niektorí odborníci tvrdia, že snaha o prevýchovu má počiatky od roku 2014 a k drastickému rozšíreniu malo dôjsť v roku 2017. Agentúra Reuters na základe spolupráce s neziskovou organizáciou Earthrise Media analyzovala satelitné snímky na plánovanú výstavbu až 39 takýchto táborov.⁴⁷ Prieskum ukázal, že plocha táborov sa v priebehu 17 mesiacov (apríl 2017- august 2018) takmer stonásobila (Obr. č. 1).

---

⁴⁶ NAVARRO, P. a S. S. ROACH. China's Currency Manipulation: A Policy Debate. *World Affairs* [online]. 2012, 175(3), 27–37 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1940-1582. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41639016>

⁴⁷ WEN, P. a O. AUZEZOV. Tracking China's muslim Gulag. In: *Reuters.com* [online]. 29. 11. 2018 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/muslims-camps-china/>

Obr. č. 2: Veľkosť jednotlivých pracovných táborov

Zdroj: Agentúra Reuters (dáta použité z roku 2018)

Sin-ťiang nebol nikdy predtým považovaným za výrobné centrum. Jeho bohatstvo spočíva skôr v zásobách minerálov a ropy. Dlhodobo je však hlavným producentom bavlny. V roku 2018 vyprodukoval 84% čínskej bavlny a jeho produkcia sa zvyšuje v dôsledku vládnych dotácií. Čína vyváža menej ako 1% bavlny, čo naznačuje, že prevažná väčšina sa spotrebuje na výrobu textílie a odevov. Americké spoločnosti odoberajú značné množstvo odevov z Číny (Obrázok č.2).⁴⁸

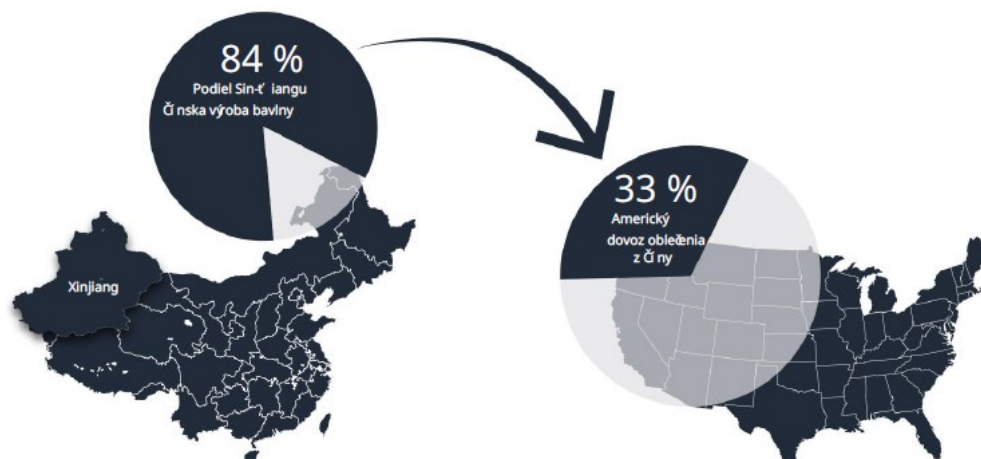
Existuje niekoľko dôkazov o nútenej práci v Sin-ťiang, ktoré vznikli na základe dlhoročného prenasledovania ujugurskej menšiny, analyzovania a porovnávanía vládnych dokumentov sinológom Adrianom Zenzom.⁴⁹ Čínska vláda dlhodobo vníma začleňovania etnických menšín do výroby prostredníctvom programu „znižovania chudoby na vidieku“ ako vysokú politickú prioritu, na ktorú bolo vyčlenených množstvo zdrojov. Na problém narazili vo chvíli, kedy menšiny neprejavili dobrovoľný záujem zapojiť sa do tohto programu. Nátlak zo strany vlády na etické menšiny je obrovský a preto dochádzalo k svojvoľnému zadržaniu

⁴⁸ Čína dodáva 33,7 % odevov vstupujúcich do Spojených štátov, čo z nej robí najväčšieho vývozcu odevov na americký trh.

⁴⁹ KUBÁTOVÁ, E. Nové dôkazy o nucených prácach Ujgurů dostávají módní značky pod tlak. Podílejte se na represích, tvrdí kritici. In: *Irozhlás.cz* [online]. 17. 12. 2020 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.irozhlás.cz/zpravy-svet/ujgurove-cina-perzekuce-bavlna-sin-tiang-nucena-prace-odevni-prumysl-genocida_2012171247_eku

etnických skupín a nedobrovoľného zapojovania do prác a v mnoho prípadoch odmeňovaných pod úrovňou minimálnej mzdy.⁵⁰

Obr. č. 3: Čínska výroba bavlny v Sin-ťiang a export do U.S.

Zdroj: Agentúra Reuters (dáta použité z roku 2018)

Medzi ďalší príklad porušovania ľudských práv, na ktoré zahraničie poukazuje, sú detské práce. Úrad pre medzinárodné pracovné záležitosti (ILAB) vedie zoznam tovaru zo zdrojových krajín, u ktorých sa domnieva, že sú vyrábané detskou prácou alebo nútenou prácou v rozpore s medzinárodnými štandardmi. Zoznam tovaru vyrobeného detskou prácou alebo nútenou prácou evidovala k 28. septembru 2022 celkom 159 druhu tovaru zo 78 krajín a oblastí. Medzi nimi vo veľkej miere dominovala aj Čína a to u niekoľkých druhoch tovaru, vrátane bavlny.⁵¹

Podľa nevládných organizácií USA existujú správy, ktoré naznačujú, že deti v Ujgurskej autonómnej oblasti Sin-ťiang a v provincii Gansu sú prostredníctvom škôl mobilizované a nútené k zberu bavlny v priebehu jesenného zberu. Podľa najnovších odhadov je ročne mobilizovaných 40 000 až milión študentov a to už v treťom ročníku základnej školy.⁵²

⁵⁰ WEN, P. a O. AUZEZOV. Tracking China's muslim Gulag. In: *Reuters.com* [online]. 29. 11. 2018 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/muslims-camps-china/>

⁵¹ BUREAU OF INTERNATIONAL LABOR AFFAIRS. List of Goods Produced by Child Labor or Forced Labor. *Dol.gov* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.dol.gov/agencies/ilab/reports/child-labor/list-of-goods-print?items_per_page=10&combine=china

⁵² Ibidem.

2.5 Technologická rivalita medzi USA a Čínou

Rivalita medzi Spojenými štátmi a Čínou v oblasti technológií sa stáva najznejpokojivejším prvkom novej studenej vojny medzi týmito dvoma veľmocami. V rámci geopolitiky hrajú v technológiách tri hlavné aspekty: ekonomická konkurencieschopnosť, národná bezpečnosť a úloha súkromných spoločností ako aktérov v spore. Najväčšie technologické spoločnosti ovplyvňujú ekonomickú silu jednotlivých krajín. Patrí sem napríklad: Alibaba, Tencent a Huawei na strane Číny, Google, Facebook, Microsoft, Intel a Apple na strane Spojených štátov. Spojené štáty sa snažia obmedziť čínsky vplyv prostredníctvom obchodných reštrikcií, ako sú zákazy predaja tovaru z USA firmám ako Huawei, a obmedzenia vývozu kritických technológií. Technológie zároveň vyvolávajú otázku v súvislosti s národnou bezpečnosťou a budúcimi hrozbami, ako je: zabezpečenie hardvéru, vojenské využitie pokročilých technológií (kvantové výpočty, umelá inteligencia), zber a zneužívanie dát, a kybernetický zločin. USA a Čína sa snažia zvýšiť kontrolu nad citlivými technológiami a technológiami s dvojakým využitím. Čínsky prezident Si Ťin-pching zdôrazňuje potrebu "spoločnej prosperity", pričom obmedzovanie „slobody myslenia“ v čínskych technologických gigantoch vyvoláva obavy investorov a znižuje hodnotu čínskych akcií. Čínski úradníci zverejnili návrh nových pravidiel hospodárskej súťaže čo viedlo k panike investorom. Americká komisia pre cenné papiere a burzy vyžaduje od viac ako 250 čínskych firiem obchodujúcich na amerických trhoch informovanie investorov o politických a regulačných rizikách. Kombinovaný útok oboch vlád na technológie už stál investorov približne 1 bilión dolárov.⁵³

Čínsky technologický priemysel v hodnote 4 biliónov dolárov je kľúčovým faktorom, ktorý umožnil čínskej ekonomike prekonať očakávania a predpoklady, že sa do roku 2028 stane najväčšou svetovou ekonomikou, a to o dva roky skôr, ako sa pôvodne predpokladalo. Vplyv týchto spoločností na ekonomickú silu Číny a najmä potenciál Huawei predstihnúť Ameriku v oblasti 5G telekomunikácií znamená, že sa stali terčom akcií zo strany USA.⁵⁴

Nie je novinkou, že Spojené štáty majú obavy voľňadom čínskych telekomunikačných spoločností a najmä ohľadom gigantu Huawei, ktorý dlho podozrievajú zo špionáže pre čínske bezpečnostné služby. V roku 2012 vydal Kongres USA správu o hrozbe, ktorú

---

⁵³ HAAR, R. The Biden administration's incompatible views on multilateralism. *Atlantisch Perspectief*. *Atlantisch Perspectief* [online]. 2021, 45(5), 20–24 [cit. 2023-05-03]. ISSN 0167-1847. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48638265>

⁵⁴ Ibidem.

predstavujú čínske telekomunikačné zariadenia. Správy z roku 2019 od britských a amerických expertov na kybernetickú bezpečnosť uvádzajú vysoký stupeň rizika.⁵⁵

---

⁵⁵ DONAHUE, T. The Worst Possible Day: U.S. Telecommunications and Huawei. *PRISM* [online]. 2019, 8(3), 14–35 [cit. 2023-04-04]. ISSN 1448-4404. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26864274>

3 Vzťahy USA a Číny počas administratívy Donalda Trumpa

Už počas prezidentskej kampane D. Trump ostro kritizoval čínske obchodné praktiky voči Spojeným štátom a opakovane deklaroval ako Čína zapríčinila odchod amerických firiem a závodov zo Spojených štátov, stratu pracovných miest a zároveň poukazoval na zásadný dopad na ekonomiku v súvislosti s devalváciou čínskej meny. Označoval Čínu, že je zodpovedná za „najväčšiu krádež v histórii sveta“ a kritizoval obchodný deficit USA s Čínou, ktorý v roku 2016 predstavoval približne 346 miliárd USD. Jasne zdôrazňoval, že v prípade zvolenia za prezidenta bude jeho cieľom priviesť americké podniky a závody späť na domácu pôdu.⁵⁶ Vo svojom predvolebnom prehlásení sa v otázke obchodných vzťahov s Čínou zaväzoval k uzavretiu lepších podmienok, ktoré by mali pomôcť americkým podnikom a pracovníkom konkurovať tým čínskym. Odborníci ako Da Wei – riaditeľ inštitútu amerických štúdií (China Institutes of Contemporary International Relations), Robert Daly - riaditeľ Kissingerovho inštitútu pre Čínu a Spojené štáty a Wang Jisi – profesor School of International Studies (Pekingská Univerzita) predpovedali, že rok 2017 kedy sa zmocní prezidentskej funkcie D. Trump, bude zlomovým a zároveň testovacím obdobím ohľadom bilaterálnych vzťahov medzi Amerikou a Čínou. Podľa profesora zahraničných vecí na Pekingskej Univerzite Xie Tao sa niektoré čínske médiá a analytici domnievali, že pre Čínu by malo výhodnejšie postavenie, keby v čele Bieleho domu stál D. Trump (napriek aj jeho opakovaným slovným útočením na Čínu, že okráda USA nespravodlivou obchodnou politikou) než Hillary Clinton na základe nepríjemných skúsenosti z minulosti. Napríklad v roku 2010, keď Google obvinil Čínu z nabúrania sa do niektorých e-mailových účtov aktivistov a H. Clinton to využila ako rozsiahlu reč o slobodách internetu, vyvolala tak reakciu štátnej tlačovej agentúry Xinhua, ktorá sa bránila a vylučovala túto skutočnosť. Alebo v roku 2011, kde v rozhovore s Jeffreyom Goldbergom z *The Atlantic* tvrdo kritizovala „žalostný“ stav ľudských práv v Číne a vládne snahy o potlačenie disentu.⁵⁷ Tieto domnienky však boli v krátkom horizonte po zvolení D. Trumpa do prezidentského úradu vyvrátené, a to z dôvodu opakovaných Trumpových slovných útokov na adresu Číny prostredníctvom médií a Twitteru čo vyvolalo kritiku

---

⁵⁶ BLAKE, A. The first Trump-Clinton presidential debate transcript, annotated. In: *Washingtonpost.com* [online]. 26. 9. 2016 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/09/26/the-first-trump-clinton-presidential-debate-transcript-annotated/>

⁵⁷ TIEZZI, S. Why China Dreads a Hillary Clinton Presidency. In: *The Diplomat.com* [online]. 10. 2. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2016/02/why-china-dreads-a-hillary-clinton-presidency/>

a posilnenie „proti Trumpského hnutia“ v Spojených štátov⁵⁸. Mnohé verejné osobnosti, odborníci aj politici, medzi ktorými boli napríklad bývalý prezident USA Barack Obama, Bernie Sanders (ktorý kandidoval za Demokratickú stranu na prezidenta), Mitt Romney (bývalý guvernér Massachusetss a republikánsky kandidát na prezidenta v roku 2012) a ďalší vyzývali D. Trumpa, aby si nehral s ohňom a varovali nad možným rizikom vypuknutia obchodného konfliktu medzi USA a Čínou, ktorý by mohol mať dopad na Američanov.⁵⁹

3.1 Predvolebné sľuby D. Trumpa

Trumpove heslo „Make America Great Again“ sa nieslo jeho celou predvolebnou kampanou, počas ktorej vyslovil americkým voličom viac ako 660 sľubov. Medzi najzásadnejšie témy, ktoré rezonovali v predvolebnej kampani boli: zrušenie zdravotnej starostlivosti Obamacare, postavenie betónovej steny medzi južnou hranicou USA a Mexikom, zastavenie migrácie z miest náchylných na terorizmus, zníženie daní a zníženie sadzby daní z podnikania. V rámci predvolebných diskusií a sľubov, ku ktorým sa verejne hlásil patrila aj otázka obchodných bilaterálnych vzťahov Ameriky s Čínou.⁶⁰ V októbri 2016 vystúpil D. Trump v Pettysburgu v Pensylvánii a zverejnil svoj plán na prvých 100 dní v úrade.

Medzi zásadné postoje v oblasti zahraničných vecí, ktoré mali reagovať na problémy týkajúce sa obchodných vzťahov s Čínou sa vyjadroval:

- „Nariadim svojmu ministrovi financií, aby označil Čínu za menového manipulátora.“
- „Nariadim ministrovi obchodu a obchodnému zástupcovi USA, aby identifikovali všetky zneužívania zahraničného obchodu, ktoré nespravodlivo dopadajú na amerických pracovníkov a nariadim im, aby použili všetky nástroje podľa amerického a medzinárodného práva k okamžitému ukončeniu tohoto zneužívania.“

---

⁵⁸ Proti Trumpskému hnutiu oficiálne pod názvom *Never Trump Movement* je hnutie zložené predovšetkým zo strany skupiny republikánov, ktoré bolo založené za účelom zdiskreditovať a zabrániť republikánskému kandidátovi D. Trumpovi získať prezidentskú nomináciu.

⁵⁹ JUAN, Z. et al. The Experts Speak: What Will US-China Relations Look Like Under Trump? In: *TheDiplomat.com* [online]. 24. 1. 2017 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2017/01/the-experts-speak-what-will-us-china-relations-look-like-under-trump/>

⁶⁰ VÍTKOVÁ, K. Trump. *Aktualne.cz* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kdo-je-donald-trump-a-ceho-dosahl-rozsahla-grafika/r~7029afac143611eb9d470cc47ab5f122/>

- „Budem spolupracovať s Kongresom na zavedení nasledujúcich širších legislatívnych opatrení: ukončenie zákona o offshoringu a zavádzať cla, ktoré majú odradiť spoločnosti od prepustenia zamestnancov, aby sa mohli presťahovať do iných krajín a posielat' svoje produkty späť do USA bez dane“.⁶¹

Mimo toho sa v priebehu kampane D. Trump zaviazal vytvoriť 25 miliónov nových pracovných miest. Podľa jeho slov chcel byť „prezidentom s najväčšími pracovnými miestami, aké Boh kedy stvoril“.⁶² Táto téma bola často skloňovaná a spájaná s obchodnou politikou Číny, keď že tvrdil, že Čína zapríčinila stratu pracovným miest v Spojených štátoch. V rámci toho, ak by bol zvoleným prezidentom sa zaväzoval uvaliť 45% clo na Čínsky dovoz.⁶³

3.2 Časový sled udalosti Trumpovej administratívy vo vzťahu k Číne

Po polroku v prezidentskom úrade v auguste 2017 zadal D. Trump obchodnému úradu Office of the United States Trade Representative (skratka OUST) formálne prešetriť či došlo k prevádzaniu amerických technológií zo strany Číny a či tak „podkopávala Čína kontrolu amerických spoločností“ formou akvizícií amerických spoločností. OUST následne vzniesla štyri obvinenia voči Číne, ktoré súviseli s cieľom Číny získať najmodernejšie IP (duševné vlastníctvo) a uskutočniť transfer technológií. Čína bola uznaná vinnou z agresívneho hľadania transferu technológií na úkor amerických korporácií. U všetkých štyroch obvinení z augusta 2017 sa zistilo, že Čína porušila dohodu ohľadom krádeži duševného vlastníctva.⁶⁴ Na základe výslednej správy a doporučení OUST z 22. marca 2018, D. Trump oznámil plány uvalenia cla na dovoz ocele, hliníka a tovaru z Číny v celkovej hodnote 50 miliárd USD. Vybraný tovar bol zameraný na konkrétne priemyselné odvetvie,

---

⁶¹ KELLY, A. a B. SPRUNT. Here is what Donald Trump wants to do in his first 100 days. In: *Npr.org* [online]. 9. 11. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2016/11/09/501451368/here-is-what-donald-trump-wants-to-do-in-his-first-100-days>

⁶² BARZANI, N. Trump's biggest campaign promises: Did he deliver? In: *Aljazeera.com* [online]. 31. 10. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/31/trumps-five-big-promises-has-he-delivered-2>

⁶³ TAN, Huileng. A 45% tariff on China will hurt US consumers, Capital Economics says. In: *Cnbc.com* [online]. 29. 9. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2016/09/29/us-presidential-election-news-trumps-tariff-plan-for-chinese-goods-will-hurt-us-consumers.html>

⁶⁴ RASMUS, J. Trump's Deja Vu China Trade War. *World Review of Political Economy* [online]. 2017, 9(3), 346–363 [cit. 2023-04-06]. ISSN 2042-8928. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/10.13169/worlrevpoliecon.9.3.0346.pdf?refreqid=excelsior%3A7a0fc4c1346bdf5404e986f05ea952b7&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1

ktoré Čína označila ako súčasť svojho plánu „made in China“, ktorého cieľom je podporiť čínsku výrobu rýchlym pokrokom v desiatich odvetviach špičkových technológií. D. Trump tak uvalením ciel rozpútal obchodnú vojnu medzi dvoma veľmocami, aby prinútil Peking zaviesť zmeny svojho ekonomického systému, ktoré mali uľahčovať nekalé obchodné taktiky Číny a predišiel tak čínskym obchodným praktikám, vrátane núteného transferu technológií, krádeží duševného vlastníctva a dotácií štátnym podnikom. Zároveň tvrdil, že jednostranné clá by dokázali znížiť obchodný deficit USA s Čínou a spôsobili by návrat výrobných pracovných miest späť do Spojených štátov.⁶⁵

3. apríla 2018 D. Trump definoval clá vo výške 50 miliárd USD – 25 % na 1 300 čínskych spotrebných a priemyselných dovozov do Spojených štátov (medzi produktami boli zahrnuté televízory, ploché obrazovky a ďalšie medziprodukty, ako sú polovodiče a plasty). Obchodné skupiny v Spojených štátoch, ako napríklad Obchodný okrúhly stôl, Obchodná komora USA a Národná asociácia výrobcov tento krok okamžite kritizovali z dôvodu, že mnoho amerických spoločností má výrobné závody, dodávateľské reťazce a obchodné vzťahy v Číne. Uvalenie ciel by tak spôsobilo zvýšené náklady na dovoz tovaru a materiálov z Číny, čo by mohlo negatívne ovplyvniť ziskovosť týchto spoločností a zvýšiť ceny pre spotrebiteľov. Preto vyzvali vládu, aby namiesto toho spolupracovali so svojimi spojencami a tlačili na Čínu k reformácií. Čína na tento krok reagovala agresívnejšie a vyhrážala sa rovnakou colnou reakciou. Verejne vyhlásila, že sa nebojí obchodnej vojny so Spojenými štátmi. Bola to zároveň reakcia na Trumpov tweet, prostredníctvom ktorého vyhlásil, že verí, že Spojené štáty nemôžu prehrať obchodnú vojnu s Čínou. Ďalej naznačil, že je v hre ďalšie možné uvalenie ciel v hodnote 100 miliárd USD (aby tak pritiahol pozornosť Číny), čím vyvolal napätie, ktoré mohlo vyústiť v obchodnú vojnu pred ktorou varovali odborníci.⁶⁶ Medzi nimi bol aj generálny riaditeľ National Retail Federation, Matthew Shay. Podľa jeho slov z roku 2018 „sme na nebezpečnej zostupnej špirále a americké rodiny budú na porazenom konci.“⁶⁷

6. júla 2018 Spojené štáty oficiálne uvalili 25 % clá na dovoz z Číny v hodnote približne 34 miliárd USD (vrátane automobilov, pevných diskov a súčastí lietadiel) a zahájili tak

---

⁶⁵ RYAN, H. a A. DENMARK. More pain than gain: How the US-China trade war hurt America. In: *Brookings.edu* [online]. 7. 8. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/08/07/more-pain-than-gain-how-the-us-china-trade-war-hurt-america/>

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ HOLLAND, S. a D. LAWDER. Trade dispute escalates as Trump threatens \$100 billion more in China tariffs. In: *Reuters.com* [online]. 5. 4. 2018 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/cbusiness-us-usa-trade-china-idCAKCN1HC1RW-OCABS>

obchodnú vojnu medzi USA a Čínou. Čína dlho neváhala a reagovala odvetou, pričom zaviedla 25 % clá na 545 tovarov pochádzajúcich z USA v hodnote 34 miliárd USD (na komodity ako hovädzie mäso, mliečne výrobky, morské plody a sójové bôby).⁶⁸ Čínske ministerstvo zahraničia komentovalo celú situáciu ako spôsob Číny reagovať protiopatreniami po tom, čo americké clá nadobudli platnosť. Lu Kang, hovorca čínskeho ministerstva sa vyjadril slovami: „Čína nevystrelí prvú ranu, ale je nevyhnutne nútená vrátiť úder, aby bránila základné záujmy národa a jeho ľudu,“ uviedlo ministerstvo vo vyhlásení.⁶⁹

V máji 2019 oznámilo Americké Ministerstvo obchodu, že zaradilo spoločnosť Huawei a spolu s ním aj 70 pridružených spoločností na „čiernu listinu“ a zakázalo tak čínskemu gigantovi nakupovať diely a komponenty od amerických spoločností bez výhradného súhlasu vlády. Tento krok aj za podpory prezidenta D. Trumpa tak znemožní najväčšiemu výrobcovi telekomunikačných technológií predávať niektoré produkty, pretože veľká časť komponentov pochádza práve zo Spojených štátov.⁷⁰ Podpísaný exekutívny príkaz mal zároveň zakazovať americkým spoločnostiam používať telekomunikačné zariadenie (obzvlášť americkej vláde), ktoré mohlo predstavovať národnú bezpečnostnú hrozbu. Mierený však bol predovšetkým na čínske spoločnosti Huawei a ZTE. D. Trump dlhodobo považoval spoločnosť Huawei za bezpečnostné riziko.⁷¹ Spoločnosť Huawei obratom reagovala a žalovala Spojené štáty za zákaz používania zariadení telekomunikačného giganta americkým federálnym agentúram. Situácia medzi Washingtonom a Pekingom sa vyhrotila ako náhle D. Trump spustil agresívnu kampaň, ktorá mala zabrániť nie len Spojeným štátom, ale aj ich blízkym spojencom využiť spoločnosť Huawei na vybudovanie novej 5G siete. Kampaň skončila fiaskom, pretože spojenci ako V. Británia,

---

⁶⁸ MULLEN, A. US-China trade war timeline: key dates and events since July 2018. In: *Scmp.com* [online]. 29. 8. 2021 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3146489/us-china-trade-war-timeline-key-dates-and-events-july-2018>

⁶⁹ LENG, S. China hits retaliation button, launching tariffs as trade war with US starts. In: *Csmc.com* [online]. 6. 7. 2018 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2154014/us-china-trade-war-begins-beijing-strikes-back-tariffs?module=inline&pgtype=article>

⁷⁰ SHEPARDSON, D. a K. FREIFELD. China's Huawei, 70 affiliates placed on U.S. trade blacklist. In: *Reuters.com* [online]. 16. 5. 2019 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-china-huaweitech-idUSKCN1SL2W4>

⁷¹ HRON, L. Trump dál dusí Huawei. Embargo prodloužil o rok. In: *Idnes.cz* [online]. 15. 5. 2020 [cit. 2023-07-11]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/mobil/tech-trendy/trump-cerna-listina-huawei-zte-prodlouzeni-zakaz-pouzivani-cinske-technologie-usa.A200514_110849_mob_tech_LHR

Nemecko, India a Spojené arabské emiráty nepodporili úsilie D. Trampa a to z dôvodu, že bezpečnostné riziká je možné zvládnuť dôkladnou kontrolou spoločnosti a jej softvéru.⁷²

23. augusta 2019 D. Trump prostredníctvom Twitteru oznámil, že jeho administratíva zvýši clá na čínsky dovoz v celkovej hodnote 550 miliárd USD⁷³ ako odvetu za rozhodnutie Číny zvýšiť obchodné poplatky na produkty z USA v hodnote 75 miliárd USD vrátane sójových bôbov, automobilov, chemikálií, niektorých typov lietadiel a obilnín. Zvýšenie ciel znamenalo, že USA zvýšili cla prakticky na všetok dovážaný tovar z Číny.⁷⁴

Medzi Spojenými štátmi a Čínou prebiehala rada obchodných vyjednávaní, ktoré až do januára 2020 boli neúspešné. Miesto toho prebiehala vzájomná výmena uvalení a zvyšovania ciel na dovážaný tovar a vytváranie zoznamov tzv. „nespolahlivých subjektov“ (z dôvodu obáv o narušenie bezpečnosti). Aj keď sa na prvý pohľad zdalo, že na prebiehajúcich Summitoch v Argentíne (12. 1. 2018) a v Japonsku (29. 6. 2019) obe zeme nájdu konsenzus, prvá fáza miernejšej obchodnej dohody medzi USA a Čínou bola oficiálne podpísaná čínskym vicepremiérom Liou Che v Bielom dome až 15.1.2020.⁷⁵ Jej súčasťou bol záväzok Číny zvýšiť nákup tovaru a služieb v hodnote 200 mld. USD v priebehu 2 rokov. Spojené štáty sa zaviazali k zníženiu colnej sadzby o polovicu. Clá vo výške 25% uvalené Spojenými štátmi na čínsky tovar v hodnote 250 mld. USD zostali nezmenené, miesto toho clá, ktoré mali byť platné od decembra, boli pozastavené na neurčitú dobu. Čínske odvetné clá z 15. decembra (vrátane ciel na vyrobené auta v USA) boli taktiež pozastavené. Dohoda ďalej zahrňovala prísnejšiu právnu ochranu na patenty a autorské práva a prísľub Číny, že zamedzí devalváciu čínskej meny.⁷⁶

---

⁷² THE NEW YORK TIMES. U.S. Campaign to Ban Huawei Overseas Stumbles as Allies Resist. In: *Archive.nytimes.com* [online]. 17. 3. 2019 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/03/17/us/politics/huawei-ban.html>

⁷³ Celková hodnota 550 miliárd USD bola tvorená vo dvoch fázach: 250 miliárd USD sa od 1. októbra zvýši z 25 % na 30 %. Ďalších 300 miliárd USD na čínsky tovar bude od 1. septembra zdanených 15 % namiesto 10 %

⁷⁴ ZHANG, Y. The US–China Trade War. *Indian Journal of Asian Affairs* [online]. 2018, 31(1/2), 53–74 [cit. 2023-04-06]. ISSN 0970-6402. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26608823>

⁷⁵ MULLEN, A. US-China trade war timeline: key dates and events since July 2018. In: *Scmp.com* [online]. 29. 8. 2021 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3146489/us-china-trade-war-timeline-key-dates-and-events-july-2018>

⁷⁶ STAFF, R. What's in the U.S.-China Phase 1 trade deal. In: *Reuters.com* [online]. 15. 1. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-china-details-factbox-idUSKBN1ZE2IF>

3.3 Ekonomický dopad obchodnej vojny na USA

Na základe početných štúdií sa odborníci domnievajú , že obchodná vojna spôsobila ekonomický prepád na obidvoch stranách. Podľa agentúry Reuters, americké spoločnosti stáli uvalené clá na Čínu takmer 46 miliárd dolárov, v dôsledku čoho boli nútené prijať nižšie ziskové marže, znižovať mzdy a pracovné miesta pre amerických pracovníkov, odložiť potenciálne zvýšenie miezd alebo expanziu a zvýšiť ceny pre amerických spotrebiteľov a spoločnosti.⁷⁷

Výskum Federálnej rezervnej banky v New Yorku a Kolumbijskej univerzity zistil, že americké spoločnosti stratili najmenej 1,7 bilióna USD na cene svojich akcií v dôsledku amerických ciel uvalených na dovoz z Číny. Nepriaznivé dopady obchodnej vojny nezasiahli iba firmy, ktoré obchodujú s Čínou, ale aj Americké nadnárodné spoločnosti, ktoré boli pravdepodobne ovplyvnené prostredníctvom ich dcérskych spoločností.⁷⁸

Hovorca American Farm Bureau uviedol, že „poľnohospodári prišli o zisk vo výške približne 24 miliárd USD“ v dôsledku čínskych odvetných akcií, čo sa vo výsledku odzrkadlilo v spotrebiteľských cenách. Schodok obchodu s tovarom medzi USA s Čínou predstavoval v roku 2018 rekordných 419,2 miliardy USD. Do roku 2019 sa obchodný deficit znížil na 345 miliárd USD, čo je zhruba rovnaká úroveň ako v roku 2016 (predovšetkým v dôsledku znížených obchodných tokov). Je potrebné však poznamenať, že zatiaľ čo deficit USA s Čínou poklesol, ich celkový obchodný schodok nie. Trumpove jednostranné clá na Čínu odklonili obchodné toky z Číny, čo spôsobilo, že sa v dôsledku toho zvýšil obchodný deficit USA s Európou, Mexikom, Japonskom, Južnou Kóreou a Taiwanom.⁷⁹

Štúdiá z Moody's Analytics zistili, že obchodná vojna stála americkú ekonomiku vo výsledku takmer 300 000 pracovných miest a odhadom 0,3 % reálneho HDP (štúdie vypracované v septembri 2019). Skupina ekonómov vrátane Gordona Hansona a Davida Autora odhadujú, že v rokoch 1999 – 2011 spôsobila čínska konkurencia stratu 2,4 milióna

---

⁷⁷ SHALAL, A. Trump's tariffs cost U.S. companies \$46 billion to date, data shows. In: *Reuters.com* [online]. 9. 1. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-economy/trumps-tariffs-cost-u-s-companies-46-billion-to-date-data-shows-idUSKBN1Z8222>

⁷⁸ FEDERAL RESERVE BANK OF NEW YORK. Liberty Street Economics. [online]. 28. 5. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://libertystreeteconomics.newyorkfed.org/2020/05/the-investment-cost-of-the-us-china-trade-war/>

⁷⁹ AMITI, M., J. S. REDDING a D. E. WEINSTEIN. Who's Paying for the US Tariffs? A Longer-Term Perspective. *AEA Papers and Proceedings* [online]. 2020, 110, 541–546 [cit. 2023-04-06]. DOI: 10.1257/pandp.20201018. Dostupné z: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/pandp.20201018>

pracovných miest v USA, zároveň však v rovnakom období celková zamestnanosť v USA vzrástla o 2,1 milióna.⁸⁰ Iné štúdie odhadujú náklady amerického HDP na približne 0,7 %.⁸¹ Je dobré pripomenúť, že vzájomný obchodný vzťah medzi USA a Čínou priniesol Američanom a Číňanom aj radu výhod, na ktoré D. Trump až tak neupozorňoval. Spojené štáty majú veľmi otvorené likvidné (likvidný trh umožňuje rýchly a efektívny vstup alebo výstup za cenu blízku poslednej obchodovanej cene)⁸² a kapitálové trhy (kapitálový trh je miesto, kde dochádza k smene strednodobého a dlhodobého kapitálu so splatnosťou nad jeden rok prostredníctvom rôznych foriem cenných papierov a ich derivátov)⁸³, ktoré lákajú krajiny ako je Čína, aby vyviezli veľkú časť svojich obchodných úspor do USA. V roku 2017 predstavoval celkový čistý finančný príliv do USA viac ako 375 miliárd USD.⁸⁴ Obchodný konflikt bol zrazu rizikom, kedy Čína obmedzí alebo prestane presúvať svoje finančné úspory do Spojených štátov.

Ako ukázali mnohé štúdia, Trumpova obchodná politika uvalenia ciel nefungovala zrovna tak, ako si predstavoval. Jeho prvotná myšlienka priviesť výrobu späť do USA za účelom zvýšenia pracovných miest a konkurencie schopnosti pre americké firmy sa nenaplnila. Podľa štúdií z Europe Econpole z novembra v roku 2018, už po prvej fáze uvalenia ciel zavedených 24. septembra 2018 sa zvýšili americké spotrebiteľské ceny na príslušné čínske výrobky v priemere o 4,5 %.⁸⁵ A i keď prostredníctvom Twitteru hrdo hlásil, že miliardy dolárov „tečú do pokladní Spojených štátov“ kvôli clám, ktoré jeho administratíva uvalila na čínsky dovoz (obrázok č.3), spotrebiteľské ceny vzrástli a niektoré americké podniky boli dokonca nútené prepúšťať. Výskum Federálnej rezervnej banky a Kolumbijskej univerzity zistil, že americké spoločnosti stratili najmenej 1,7 bilióna USD na cene svojich akcií v dôsledku amerických ciel uvalených na Čínu.⁸⁶

---

⁸⁰ DAVIS, B. a J. HILSENATH. How the China Shock, Deep and Swift, Spurred the Rise of Trump. In: *Wsj.com* [online]. 11. 8. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/how-the-china-shock-deep-and-swift-spurred-the-rise-of-trump-1470929543>

⁸¹ ZANDI, M., J. ROGERS a M. COSMA. *Trade War Chicken: The Tariffs and the Damage Done* [online]. New York: Moody's Analytics, 2019 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.moodyanalytics.com/-/media/article/2019/Trade-War-Chicken.pdf>

⁸² Zdroj: Česká Bankovní Asociace. [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/kapitalovy-trh>

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ ZHANG, Y. The US–China Trade War. *Indian Journal of Asian Affairs* [online]. 2018, 31(1/2), 53–74 [cit. 2023-04-06]. ISSN 0970-6402. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26608823>

⁸⁵ ZOLLER-RYDZEK, B. a G. FELBERMAYR. Who is Paying for the Trade War with China? In: *Econpol.eu* [online]. 11. 11. 2018 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://www.econpol.eu/publications/policy_brief_11

⁸⁶ RYAN, H. a A. DENMARK. More pain than gain: How the US-China trade war hurt America. In: *Brookings.edu* [online]. 7. 8. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/08/07/more-pain-than-gain-how-the-us-china-trade-war-hurt-america/>

Obr. č. 4: Tweet D. Trumpa, 29. november 2018

Zdroj: Vox.com

Popri ekonomickom dopade je dôležité sledovať aj politickú motiváciu D. Trumpa a do akej miery sa stála problematika obchodných vzťahov s Čínou jeho volebným nástrojom pre víťazstvo. V roku 2000 sa okrsky Kongresu, kde rýchlo rástla konkurencia čínskeho dovozu, stali viac politicky polarizované a „ideologicky prenikaví“ kandidáti mali väčšiu váhu než tí nevýrazní. V roku 2016 v republikánskych prezidentských primárkach vyhral D. Trump 89 zo 100 krajov najviac postihnutých konkurenciou z Číny (na základe analýzy The Wall Street Journal).⁸⁷ Medzi tieto okresy patrí aj mesto Hickory (okres Catawba) v Severnej Karolíne, o ktorom sa píše v kapitole 2.1.

Keď sa retrospektívne pozrieme na sled udalostí a predvolebných sľubov vyslovených D. Trumpom, nie všetky sa podarilo naplniť v takej miere, ako si sám D. Trump predstavoval na začiatku svojho prezidentského úradovania. Jeho najväčším problémom, ktorý označoval v otázke obchodných vzťahov s Čínou bolo tzv. „zneužívanie zahraničného obchodu zo strany Číny“ na úkor ekonomického rastu Číny, s úmyselným kradnutím amerických technológií čo poškodzovalo americkú ekonomiku. Voči tomuto problému navrhoval označiť Čínu ako menového manipulátora s menou – čo sa mu do istej miery podarilo kompromisom naplniť a zvýšiť cla na dovoz tovaru do USA, čo aj naplnil.⁸⁸ To, že sa nejednalo o rozumné rozhodnutie, ktoré by odstránilo obchodný problém s Čínou, ale naopak vyústilo v obchodnú vojnu, na ktorú doplácajú Američania sa zhoduje mnoho odborníkov.

⁸⁷ DAVIS, B. a J. HILSENATH. How the China Shock, Deep and Swift, Spurred the Rise of Trump. In: *Wsj.com* [online]. 11. 8. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/how-the-china-shock-deep-and-swift-spurred-the-rise-of-trump-1470929543>

⁸⁸ VÍTKOVÁ, K. Trump. *Aktualne.cz* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kdo-je-donald-trump-a-ceho-dosahl-rozsahla-grafika/r~7029afac143611eb9d470cc47ab5f122/>

Americké uvalené clá na Čínu poškodilo aj čínsku ekonomiku tým, že zvýšili konkurencieschopnosť u iných hráčov na americkom trhu čo viedlo k odklonu obchodu. Čínu tak stal pokles exportu 35 miliárd USD, z toho približne 21 miliárd USD bolo presmerovaných do iných krajín a zvyšných 14 miliárd USD bolo nahradených americkými výrobcami.⁸⁹

---

⁸⁹ UNCTAD. Trade war leaves both US and China worse off. [online]. 6. 11. 2019. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://unctad.org/news/trade-war-leaves-both-us-and-china-worse>

4 Vzťahy USA a Číny počas administratívy Joe Bidena

Návrh zákona D. Trumpa o uvalení ciel na čínsky dovoz polarizovalo Američanov na dva tábory. Väčšina Američanov (51 %) bola proti zvýšeniu ciel na čínsky dovoz, zatiaľ čo takmer 47% Američanov podporovalo tento návrh. Názory sa ostro rozchádzali podľa stranických línií, kedy sedem z desiatich republikánov (72 %) podporilo zvýšenie ciel, zatiaľ čo sedem z desiatich demokratov (71 %) bolo proti.⁹⁰ Preto predvolebná situácia a rozhodovanie či v roku 2020 obháji prezidentský mandát D. Trump, bola o to viac napätá.

Aj napriek ideologicky rozdielnym názorom medzi demokratmi a republikánmi vyslovila prevažná časť demokratov podporu republikána D. Trumpa. A to i napriek tomu, že v prezidentskej kampani v roku 2020 prehlásil, že J. Biden nebude voči Číne dostatočne "tvrdý". Biden spolu s jeho kandidátkou na viceprezidentku Kamalou Harrisovou deklarovali, že považujú Čínu za najdôležitejšiu zahranično-politickú výzvu, ktorej USA čelí. Zároveň kritizovali Trumpovu obchodnú vojnu s Čínou a uvalenie ciel na čínsky dovoz i keď J. Biden pohrozil, že v prípade jeho zvolenia uvalí na Čínu rýchle ekonomické sankcie, ak sa Čína pokúsi umlčať amerických občanov alebo spoločnosti.⁹¹ Bidenova administratíva ešte pred nástupom do funkcie plánovala zahájiť nový prístup k medzinárodným otázkam a opakovane prehlásila, že Čína musí fungovať v súlade s medzinárodnými právnymi normami a pravidlami.⁹²

4.1 Predvolebný program J. Bidena v otázke Číny

Po nástupe do Bieleho domu sľúbil nový americký prezident J. Biden obnoviť multilateralizmus v súvislosti so zahraničnou politikou. Na rozdiel od Trumpa, Bidenova administratíva prejavila záujem o posilnenie spolupráce s inými krajinami a organizáciami, vrátane Európskej únie, aby tak obmedzila vplyv Číny na svetovom trhu. Zároveň J. Biden

---

⁹⁰ KAFURA, C. Americans Favor US-China Trade, Split Over Tariffs. In: Globalaffairs.org [online]. 3. 9. 2019 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://globalaffairs.org/research/public-opinion-survey/americans-favor-us-china-trade-split-over-tariffs>

⁹¹ ERAN, O. a S. EFRON. The Biden Administration's Expected China Policy: A Change in Style or Substance? *Institute for National Security Studies* [online]. (1406), 2020 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep27776>

⁹² Ibidem.

zdôraznil, že zaujme dvojnásobne tvrdý postoj oproti predošlej administratívy D. Trumpa voči Číne.⁹³

Bidenov predvolebný program v otázke Číny sa zameriaval na niekoľko kľúčových oblastí:

- **obchodná politika:** sľuboval tvrdší postoj voči Číne ohľadom obchodu a hospodárstva. Plánoval zlepšiť ochranu amerického duševného vlastníctva, bojovať proti čínskemu podvádžaniu na obchodných trhoch a zvýšiť americkú výrobu formou investícií do amerického priemyslu a výskumu;
- **technológia a kybernetická bezpečnosť:** zaviazal sa, že bude čeliť čínskej kyberšpionáži a krádeži duševného vlastníctva. Chcel spolupracovať so spojencami, aby vypracovali spoločnú stratégiu na ochranu kritickej infraštruktúry a informačných sietí;
- **Ľudské práva:** vyjadril, že bude trvať na ľudských právach a demokratických hodnotách pri rokovaníach s Čínou. Plánoval využívať medzinárodné inštitúcie a spojencov na uplatňovanie tlaku na Čínu vo veci ľudských práv, napríklad v prípade hromadných represíí v provincii Sin-ťiang.⁹⁴

Stratégia Bidenovej administratívy zahŕňala aj dodržiavanie zákazov z Trumpovej éry na predaj amerického tovaru spoločnostiam ako napríklad Huawei a zachovanie obmedzení na vývoz kritickej technológie v USA, ako sú zariadenia na výrobu polovodičov.⁹⁵ Ďalej v rámci svojej kampane sľuboval podporu aliancie USA, ktoré podľa jeho slov D. Trump vážne narušil.⁹⁶

4.2 Časový sled udalostí Bidenovej administratívy vo vzťahu k Číne

Počas prvého roku úradovania vytvorila Bidenova administratíva priemyselnú stratégiu s cieľom oživiť domácu výrobu, vytvoriť dobre platené pracovné miesta v USA, posilniť

---

⁹³ HAAR, R. The Biden administration's incompatible views on multilateralism. *Atlantisch Perspectives*. *Atlantisch Perspectives* [online]. 2021, 45(5), 20–24 [cit. 2023-05-03]. ISSN 0167-1847. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48638265>

⁹⁴ WONG, E. M. CROWLEY a A. SWANSON. Joe Biden's China Journey. In: *Nytimes.com* [online]. 6. 10. 2021 [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/09/06/us/politics/biden-china.html>

⁹⁵ HAAR, R. The Biden administration's incompatible views on multilateralism. *Atlantisch Perspectives*. *Atlantisch Perspectives* [online]. 2021, 45(5), 20–24 [cit. 2023-05-03]. ISSN 0167-1847. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48638265>

⁹⁶ LUCE, D. D. a K. DILANIAN. Would Biden get 'tough' on China? In: *Nbcnews.com* [online]. 6. 9. 2020 [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/world/would-biden-get-tough-china-n1239203>

americké dodávateľské reťazce a urýchliť priemysel budúcnosti. Vďaka tejto politike došlo k historicky významnému oživeniu výroby, ktoré od roku 2021 prinieslo 642 000 nových pracovných miest. Americké spoločnosti opäť mohli investovať vo svojej vlasti a prinášať tak pracovné miesta vo výrobe. Oproti predchádzajúcemu roku (2020) sa zvýšila výstavba nových výrobných závodov o 116 %.⁹⁷

Americká vláda pod velením J. Bidena zaujala jeden z najradikálnejších postojov voči Číne v súvislosti s otázkou ľudských práv. Vo výročnej správe Ministerstva zahraničných vecí z roku 2021 o stave ľudských práv označila situáciu v Sin-ťiangu za genocídu a zločiny proti ľudskosti. V súvislosti s tým 22. marca uvalili Spojené štáty spolu so svojimi spojencami (Kanada, EÚ, V. Británia) sankcie na štyroch čínskych predstaviteľov (Zhu Hailun, bývalý tajomník výboru pre politické a právne záležitosti Sin-ťiang; Wang Junzheng, tajomník komunistickej strany Výrobného a stavebného zboru Sin-ťiang; Wang Mingshan, člen stáleho výboru strany v Sin-ťiang; a Chen Mingguo, riaditeľ Úradu verejnej bezpečnosti Sin-ťiang) ako reakciu pre údajné porušovanie ľudských práv v západnom regióne Sin-ťiang. Subjektom, na ktorý sa vzťahovali sankcie bol Úrad verejnej bezpečnosti Sin-ťiang.⁹⁸ Čína sa obvineniam bránila a tvrdila, že tábory sú centrami odborného výcviku a súčasťou úsilia v boji proti terorizmu. Zároveň reagovala odvetou uvalením sankcií na jednotlivcov a organizácie za „vážne poškodzovanie suverenity a záujmov Číny a šírenie klamstiev a dezinformácií“.⁹⁹ Bývalý riaditeľ Úradu pre kontrolu zahraničných aktív (OFAC) Ministerstva financií USA sa zmienil, že uvalené sankcie zo strany USA a ich spojencami sú "extrémne vzácne". To len potvrdilo fakt, že Bidenova administratíva zmenila stratégiu Trumpovej administratívy v uvalovaní sankcií a zvolila metódu medzinárodného spojenectva. Režim sankcií za ľudské práva mal zahrňovať zákaz cestovania do USA, Kanady, EU a V. Británie a zmrazenia majetku jednotlivcov a vybraných subjektov zo zoznamu. Sankcie zo strany Číny uvádzali, že osobám na zozname môže byť zamietnutý

---

⁹⁷ THE WHITE HOUSE. FACT SHEET: CHIPS and Science Act Will Lower Costs, Create Jobs, Strengthen Supply Chains, and Counter China. In: *Whitehouse.gov* [online]. 9. 8. 2022 [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/08/09/fact-sheet-chips-and-science-act-will-lower-costs-create-jobs-strengthen-supply-chains-and-counter-china/>

⁹⁸ FROMER, J. a F. BERMINGHAM. US, EU, UK, Canada launch sanctions blitz against Chinese officials; Beijing hits back. In: *Scmp.com* [online]. 22. 3. 2021 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3126487/xinjiang-eu-hits-china-first-sanctions-tiananmen-square?module=inlinen&pgtype=article>

⁹⁹ Ibidem.

vstup do Číny alebo môžu byť z krajiny vyhostení, ich aktíva v Číne môžu byť zabavené, zadržané alebo zmrazené.¹⁰⁰

3. júna 2021 vydal J. Biden nový príkaz, ktorý mal zamedziť americké investície do čínskych firiem. Jednalo sa prevažne o sektor obrany a sledovacie technológie. Príkaz mal nadväzovať ešte na predošlý zoznam z Trumpovej éry, ktorý obsahoval 59 čínskych firiem vrátane Huawei. Zároveň tento príkaz zakazoval americkým investorom obchodovať s cennými papiermi v čínskych spoločnostiach na zozname.¹⁰¹

9. júla pokračovali Spojené štáty v sankciách a pridali ďalších 23 subjektov na čiernu listinu z dôvodu porušovania ľudských práv v provincii Sin-ťiang. 14. júla americký Senát pritvrdil a schválil zákon o zákaze dovážania všetkých produktov z čínskeho regiónu Sin-ťiang.

V súvislosti so situáciou v Sin-ťiangu začiatkom decembra 2021 upozornil americký výrobca čipov Intel svojich dodávateľov, že je povinné zabezpečiť, aby nevyužívali žiadnu pracovnú silu a aby tovar alebo služby nepochádzali z regiónu Sin-ťiang. Prehlásenie spôsobilo v Číne veľký rozruch, kde mimochodom Intel zamestnáva približne 10 000 ľudí.¹⁰² 23. decembra 2021 sa Intel za dané prehlásenie ospravedlnil Číne slovami: „ospravedľujeme sa za problémy spôsobené našim rešpektovaným čínskym zákazníkom, partnerom a verejnosti. Intel sa zaviazal stať sa dôveryhodným technologickým partnerom a urýchliť spoločný vývoj s Čínou,“ na čo reagovala hovorkyňa Bieleho domu vyjadrením: „americké spoločnosti by nikdy nemali cítiť potrebu ospravedľovať sa za to, že sa postavili za základné ľudské práva alebo sa postavili proti represiam“. Bidenova administratíva už v minulosti varovala podniky s dodávateľským reťazcom aj investičnými väzbami na Sin-ťiang, že môžu čeliť právnym následkom.¹⁰³

V ten istý deň podpísal Biden zákon, ktorý zakazoval dovoz zo Sin-ťiangu a zároveň umožňuje uvaliť sankcie na osoby zodpovedné za nútenú prácu v regióne. Spojené štáty varujú, že podniky napojené na čínsky región Sin-ťiang sú vystavené „vysokému riziku“

---

¹⁰⁰ Ibidem.

¹⁰¹ BRIEFING, C. US-China Relations in the Biden Era: A Timeline. In: *China.briefing.com* [online]. 18. 7. 2023 [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: <https://www.china-briefing.com/news/us-china-relations-in-the-biden-era-a-timeline/>

¹⁰² MACIAS, A. U.S. bans imports from China's Xinjiang region, citing human rights abuses. In: *CNBC.com* [online]. 23. 11. 2021 [cit. 2023-07-08]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2021/12/23/us-bans-imports-from-chinas-xinjiang-region-citing-uyghur-forced-labor.html>

¹⁰³ Ibidem.

porušenia zákona, pokiaľ neopustia dodávateľské reťazce, podniky alebo investície napojené na Sin-t'iang.¹⁰⁴

Medzi časom 16. Decembra 2021 uvalila Bidenova administratíva obchodné obmedzenia pre viac ako 30 čínskych výskumných ústavov a subjektov kvôli porušovaniu ľudských práv a údajnému vývoju technológií, ktoré ohrozujú americkú národnú bezpečnosť. Ministerstvo obchodu obvinilo Čínsku akadémiu vojenských lekárskech vied spoločne s 11 výskumných ústavov z používania biotechnológií na podporu čínskych vojenských použití, vrátane údajných zbraní na ovládanie mozgu.¹⁰⁵

Prebiehajúca pandémia Covid v rokoch 2020 – 2022 a sústredená výroba čipov v Ázii mali za následok masívny výpadok čipov vo svete. Pocítili to aj Spojené štáty, kedy musela výroba elektroniky (napríklad aj Iphonov, PlayStation) a iného spotrebného tovaru stáť z dôvodu nedostatku čipov. Pozastavená výroba mala na svedomí nie len prevahu dopytu nad ponukou, ale aj prepúšťanie vo výrobných závodoch čo otvorilo diskusiu nad novým pripravovaným zákonom. Koncom augusta 2022 podpísal Biden zákon CHIPS (Creating Helpful Incentives to Produce Semiconductors), ktorý mal priniesť investíciu 52 miliárd USD do polovodičového priemyslu na výstavbu tovární v Spojených štátoch. Účelom zákona CHIPS malo byť zníženie nákladov, vytvorenie pracovných miest, posilniť dodávateľské reťazce a diverzifikovať umiestnenie výroby polovodičov (aby sa predišlo závislosti na Číne). Zákon mal posilniť americký výskum a zaistiť tak vedúce postavenie USA v oblasti polovodičov, keď že dnes Spojené štáty vyrábajú len 10% celosvetového dopytu (údaj z 22. augusta 2022), pričom sa nejedná o výrobu pokročilejších čipov. USA sú vo veľkej miere závislé na výrobe v Ázii (až 75 % celosvetovej produkcie).¹⁰⁶

Mnohí politici v Spojených štátoch dlhodobo varujú na tlak čínskej vlády na väčšiu domácu výrobu polovodičov ako pokus o získanie ekonomického vplyvu, čo by spôsobilo celosvetovú závislosť na polovodičov vyrábaných v Číne. Niektorí experti sa zhodujú na tom, že by čínska vláda mohla zasahovať do dodávok polovodičov z východnej Ázie napríklad zničením taiwanského polovodičového priemyslu vo vojne alebo zastavením

---

¹⁰⁴ Ibidem.

¹⁰⁵ MACIAS, A. U.S. blacklists 34 Chinese entities, citing human rights abuses and 'brain-control weaponry'. In: *CNBC.com* [online]. 16. 12. 2021 [cit. 2023-07-08]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2021/12/16/us-blacklists-34-chinese-entities-over-human-rights-abuses-brain-control-weapons.html>

¹⁰⁶ THE WHITE HOUSE. FACT SHEET: CHIPS and Science Act Will Lower Costs, Create Jobs, Strengthen Supply Chains, and Counter China. In: *Whitehouse.gov* [online]. 9. 8. 2022 [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/08/09/fact-sheet-chips-and-science-act-will-lower-costs-create-jobs-strengthen-supply-chains-and-counter-china/>

taiwanského vývozu polovodičov. Prerušenie dodávky polovodičov z Taiwanu by malo dopad nie len na globálnu ekonomiku a výpadok viac ako 50 % najpokročilejších čipov na svete, ale aj na bezpečnosť USA a mohlo by odoprieť prístup k dovážaným polovodičom, ktoré slúžia ako kľúčové vstupy pre vojenský hardvér a výskum a vývoj súvisiaci s národnou bezpečnosťou.¹⁰⁷ Zákon CHIPS mal prostredníctvom investícií priniesť možnosti budovania nových výrobných kapacít v Spojených štátoch a uspokojiť vysoký dopyt po elektronike, ktorý v roku 2021 prudko vzrástol.

5 Komparácia obchodných vzťahov USA a Číny počas administratív

D. Trumpa a J. Bidena

Táto kapitola bude venovaná komparácií posledných dvoch amerických prezidentských administratív (D. Trumpa a J. Bidena) vo vzťahu k Číne, kde bude následne porovnaný aj jednotlivý postoj prezidentov k zásadným témam, s ktorými vstupovali do predvolebných kampaní. Keďže obaja prezidenti pochádzajú z odlišných politických strán, je zaujímavé sledovať v čom sa ich jednotlivý postoj líšil. Zároveň bude zodpovedaná hlavná výskumná otázka: „*Ako sa zmenili obchodné vzťahy USA a Číny počas administratívy J. Bidena?*“

Obchodná vojna, ktorú zapríčinili uvalené clá na dovoz čínskeho tovaru do USA spôsobila radu problémov a komplikácií ako na strane Číny, tak aj na strane Spojených štátov. Trumpova politika a tri hlavné oblasti spomínané v rámci práce, na ktoré sa chcel zamerať v otázkach Číny (vytvorenie pracovných miest v USA, zabrániť krádeži duševného vlastníctva a označiť Čínu ako menového manipulátora) boli cielené tak, aby priniesli nové obchodné príležitosti pre Američanov a výhody pre Spojené štáty či už vo forme nových pracovných miest alebo udržanie si svetového postavenia na špičke ekonomicky najvyspelejších krajín, kde Spojené štáty dominujú.¹⁰⁸ Keďže sa Čína netajila snahou zaujať svetové prvenstvo a byť tak ekonomicky najvyspelejšou krajinou, aj to mohlo motivovať D. Trumpa k jeho jednotlivým radikálnym postojom voči Číne. Zvolená obchodná stratégia nebola najšťastnejšia a miesto jeho sľubov počas predvolebných vyhlásení, kde hrdo hlásil

---

¹⁰⁷ KANNAN, V. a J. FELDGOISE. Goals and Limitations of the CHIPS Act. In: KANNAN, V. a J. FELDGOISE. *After the CHIPS Act: The Limits of Reshoring and Next Steps for U.S. Semiconductor Policy*. [online]. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace, 2022, 4–14 [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep44937.4>

¹⁰⁸ WORLDDATA. The world's largest economies. *Worlddata.info* [online]. © 2023 [cit. 2023-07-03] Dostupné z: <https://www.worlddata.info/largest-economies.php>

ako privedie milióny pracovných miest do USA, stála americkú ekonomiku takmer štvrt milióna pracovných miest v súvislosti s uvalením ciel (ako je detailnejšie spomenuté v kapitole 3.3.) a to i napriek tomu, že v roku 2018 bolo približne 197 000 Američanov zamestnaných priamo čínskymi nadnárodnými spoločnosťami.¹⁰⁹

Na rozdiel od ambiciózneho plánu ohľadom vytvorenia nových pracovných miest, sa D. Trumpovi podarilo 5. augusta 2019 označiť Čínu ako menového manipulátora po tom, čo Čína umožnila pokles svojej meny. Aj keď označenie bolo skôr symbolického než vecného charakteru, Peking varoval Spojené štáty, že toto označenie vyvolá turbulencie na finančných trhoch a celá situácia tak dopomohla k zvýšeniu tlaku a eskalácií obchodnej vojny medzi USA a Čínou.¹¹⁰

Ďalší významný sľub, ktorý D. Trump niekoľko krát vyslovil počas svojej kampane sa týkal krádeži duševného vlastníctva zo strany Číny. Už po pol roku svojho úradovania zadala Trumpova administratíva formálne prešetriť či došlo k prevádzaniu amerických technológií zo strany Číny (ako je spomenuté v kapitole 3.2.). Práve tento krok je možné považovať za veľmi zásadný v jeho prezidentskom úrade, pretože na základe toho došlo k postupnému zavádzaniu ciel, ktoré vyústili v obchodnú vojnu s Čínou.

Trumpov postoj k otázke Číny bol často vyhrotený a jeho prejav či už prostredníctvom médií alebo sociálnych sietí (prevažne Twitter) bol miestami agresívny. Nebál sa ostro kritizovať Čínu a používať expresívne slovné prirovnanie Číny ako „zlodej, krádež, znásilnenie, manipulátor“. Predvolebné sympatie mu dopomohla zvýšiť aj kríza spôsobená zatváraním niektorých tovární a fabrík na úkor masívneho čínskeho exportu do USA, čo zapríčinilo hromadného prepúšťaniu (ako je spomenuté v kapitole 2.1.) a práve tieto postihnuté oblasti sa stali časom jeho cieľovou skupinou voličov.

Oproti D. Trumpovi sa predvolebná kampan J. Bidena vo vzťahu k Číne značne líšila. Už v predvolebnej kampani naznačoval, že sa bude snažiť o posilnenie spojeneckých vzťahov voči Číne, na rozdiel od Trumpovho unilaterálneho prístupu. Mimo toho veľkú pozornosť venoval téme porušovania ľudských práv, ktorá síce v Trumpovej kampani miestami

---

¹⁰⁹ PETTIS, M. How Trump's Tariffs Really Affected the U.S. Job Market. Carnegie Endowment for International Peace. [online]. 28. 1. 2021 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://carnegieendowment.org/chinafinancialmarkets/83746>

¹¹⁰ SWANSON, A. The U.S. Labeled China a Currency Manipulator. Here's What It Means. In: *Nytimes.com* [online]. 6. 8. 2019 [cit. 2023-07-03] Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/08/06/business/economy/china-currency-manipulator.html>

rezonovala, ale počas prezidentského obdobia nehrala významnú úlohu. J. Biden popri krádeži duševného vlastníctva považoval túto tému za alarmujúcu. Ako je spomenuté v kapitole 4.2., J. Biden zásadne prikrčil k situácii v regióne Sin-ťiang a pomocou vytvorenia medzinárodného spojenectva pritlačil na Čínu v podobe sankcií a dokonca opakovane verejne upozorňoval, že Čína doplatí za porušovanie ľudských práv a bude niesť následky.

Situácia v Sin-ťiang a národná bezpečnosť mala na svedomí ďalší zo zákazov Bidenovej administratívy v súvislosti s výrobou čipov Intel a jej dodávateľských „pridružených“ spoločností, na základe čoho sa začalo viac špekulovať a otvárať diskusia o diverzifikácii výroby čipov a s tým aj súvisiaci zákon CHIPS. Podpísaný zákon mal priniesť nie len investície na vybudovanie nových výrobných závodov v USA, ale aj stratégiu ako sa odstrihnúť od výrobných závislostí na Číne.

Medzi ďalšie kroky J. Bidena sa radil napríklad aj zrušený zákaz používania aplikácií nariadené ešte počas Trumpovej éry, medzi ktoré patrili We Chat a TikTok, ďalej rozšírenie zákazu amerických investícií do čínskych firiem s údajnými väzbami na sektory obrannej alebo sledovacej technológie a pokračoval s pridávaním čínskych spoločností na čiernu listinu z dôvodu porušovania ľudských práv.

V porovnaní s D. Trumpom, ktorý presadzoval politiku „Amerika na prvom mieste“, Bidenova administratíva sa snažila od začiatku svojho prezidentského obdobia vystupovať diplomaticky a uprednostňovať medzinárodnú spoluprácu pri riešení prístupu k Číne. I keď Bidenova rétorika bola výrazne odlišná na príklad v tom, že netlačil na Čínu s cieľom zmeniť jej ideológiu, ale vytváral stratégie ako k nej pristupovať a nadväzovať dialóg. Niektoré jeho kroky nasledovali predošlú administratívu (zachoval clá na čínsky dovoz, uvalil sankcie na niektorých čínskych predstaviteľov kvôli porušovaniu ľudských práv, rozšíril zákaz na americké investície do čínskych firiem, zaradil ďalšie čínske spoločnosti na čiernu listinu).¹¹¹ Obchodné vzťahy medzi USA a Čínou sa počas Bidena líšili predovšetkým v prístupe jednaní, ktorý J. Biden zvolil. Už od začiatku jeho pôsobenia v prezidentskom úrade pristupoval k riešeniu otázky Číny v súlade so spojencami (napríklad pri preskúmaní prvej fázy dohody medzi USA a Čínou, ktorá bola uzavretá na konci

---

¹¹¹ WONG, E. a K. ROGERS. For Biden and Xi, a long relationship with rising mutual suspicion. In: *Japantimes.co.jp* [online]. 12. 11. 2022 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2022/11/12/asia-pacific/politics-diplomacy-asia-pacific/biden-xi-relationship-meeting/>

Trumpového prezidentského obdobia). Zároveň prejav, ktorým vystupoval prostredníctvom médií alebo na verejnosti budil v Číne dojem, že by mohol byť „racionálnejší a viacstranne zmýšľajúci“ na rozdiel od D. Trumpa.¹¹² Dialógy medzi USA a Čínou boli od začiatku pôsobenia Bidena vnímané verejnosťou a aj oboma prezidentskými úradmi ako „úprimné, konštruktívne, zásadné a efektívne“ ako popisoval Peking prvý virtuálny summit medzi Bidenom a Si Ťin-pchingom. Obaja prezidenti deklarovali ako je potrebné, aby medzi USA a Čínou mala fungovať spolupráca v oblasti ekonomiky, energetiky, vedy a techniky či kybernetického priestoru.¹¹³

Na základe vykonanej komparácie postojov oboch prezidentov (D. Trumpa a J. Bidena) voči Číne je vidieť v čom ich prístup bol jednotný a naopak v čom sa líšil. Bidenova administratíva, ktorá „zdedila“ obchodnú vojnu s Čínou, pokračovala v predošlých krokoch Trumpovej administratívy a to konkrétne: v uvalených clách na dovoz čínskeho tovaru, rozšírila zoznam čiernej listiny o ďalšie čínske spoločnosti, vydala sankcie na niektorých čínskych predstaviteľov za porušovanie ľudských práv v regióne Sin-t'iang, rozšírila zákaz amerických investícií do čínskych firiem s väzbami na armádu. V porovnaní s D. Trumpom už od samého začiatku pôsobenia J. Bidena v prezidentskom úrade sa snažil presadzovať v Číne demokraciu a ľudské práva oproti Trumpovému unilaterálneho prístupu zvolil kooperáciu so spojencami USA pri riešení postoja voči Číne.

Podľa prieskumu Pew Research Centre v roku 2021 približne 9 z 10 Američanov považovalo Čínu za konkurenta alebo nepriateľa než partnera. Mnohí z opýtaných podporovali pevný prístup k bilaterálnym vzťahom formou presadzovania ľudských práv v Číne či ekonomickým pritvrdzovaním zo strany USA. Polovica Američanov označovala čínsku politiku v oblasti ľudských práv za vážny problém pre USA. Názory republikánov sa oproti demokratom mierne rozchádzali, pretože republikáni považovali problémy bilaterálnych obchodných vzťahov USA a Číny za veľmi vážne problémy, ktoré majú dopad na USA (vrátane straty pracovných miest v USA a obchodného deficitu USA s Čínou). Na druhú stranu vo veľkej miere sa zhodovali s demokratmi v otázkach ľudských práv. Z prieskumu ďalej vyplýva, že väčšina Američanov ma negatívne postavenie voči Číne

---

¹¹² ZHOU, C. After Joe Biden election win, China will seek to renegotiate trade deal, Beijing advisers say. In: *Scmp.com* [online]. 9. 11. 2020 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3108979/after-joe-biden-election-win-china-will-seek-renegotiate?module=inline&pgtype=article>

¹¹³ BRIEFING, C. US-China Relations in the Biden Era: A Timeline. In: *China.briefing.com* [online]. 18. 7. 2023 [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: <https://www.china-briefing.com/news/us-china-relations-in-the-biden-era-a-timeline/>

(dvojnásobne vyššie oproti roku 2018), z toho väčšia časť prevláda u republikánov než u demokratov.¹¹⁴ Na základe prieskumu je vidieť, že i napriek rozdielnym názorom medzi republikánmi a demokratmi, v USA prevláda rámcový konsenzus ohľadom otázky Číny a Američania považujú Čínu za bezpečnostné riziko (najmä čo sa týka kybernetických útokov).

---

¹¹⁴ SILVER, L., K. DEVLIN a C. HUANG. Most Americans Support Tough Stance Toward China on Human Rights, Economic Issues. In: *Pewresearch.org* [online]. 4. 4. 2021 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/global/2021/03/04/most-americans-support-tough-stance-toward-china-on-human-rights-economic-issues/>

Záver

Od vstupu Číny do WTO v roku 2001 obchod medzi USA a Čínou prudko rástol. Napriek obavám Spojených štátov z čínskych nekalých praktík, medzi ktoré patrili upieranie čínskym občanom základné práva na slobodu slova a náboženský prejav, základné pracovné podmienky, detské práce, znečisťovanie životného prostredia, priniesol tento obchodný bilaterálny vzťah radu výhod pre obe krajiny. Američania po prvý krát mali možnosť predávať a distribuovať americké produkty v Číne či naopak kupovať lacnejší spotrebný tovar dovážaný z Číny. Čína vďaka zníženiu ciel mohla exportovať svoj tovar nie len do USA ale aj do iných krajín, čím sa ekonomicky dostala na druhú svetovú priečku a vytrhla stovky miliónov ľudí z extrémnej chudoby. Výrazne vzrástli aj americké investície v Číne čo taktiež dopomohlo Číne pri ekonomickom raste.

Okrem výhod spôsobil bilaterálny obchodný vzťah aj radu problémov, ktorým museli Spojené štáty čeliť a to konkrétne čínskemu šoku, krádeži duševného vlastníctva, manipulácie čínskej meny, porušovaniu ľudských práv a technologickej rivalite s Čínou. Obchodné napätie tak prerástlo v obchodný konflikt, ktorý sa stal často skloňovanou predvolebnou témou kandidátov na prezidenta USA. Prezident D. Trump, ktorý zvolil stratégiu businessmena (ako ho niektoré médiá zvykli takto vykresľovať) sa zaviazal už počas predvolebnej kampane vytvoriť 25 mil. nových pracovných miest v Spojených štátoch a počas svojho úradovania rozpútal obchodnú vojnu medzi USA a Čínou uvalením ciel na Čínu. Jeho rázne konanie často prehliadalo aj často zmieňované problémy ohľadom porušovania ľudských práv a vyvolávalo kritiku zo strany odborníkov aj politikov. Oproti nemu prezident J. Biden, ktorý nastúpil do úradu hneď po D. Trumpovi, zvolil politiku posilnenia medzinárodnej aliancie ako sily spojenectva proti nekalým praktikám Číny. I keď zachoval uvalené clá na Čínu, na rozdiel od D. Trumpa kládol veľký doraz na tému porušovania ľudských práv v regióne Sin-ťiang, v čom sa značne líšil jeho postoj. Napriek rozdielnym postojom obaja prezidenti tvrdo zahájili postoj ku krádeži duševného vlastníctva a považovali tento problém ako bezpečnostné riziko pre Spojené štáty, ktoré sa neobišlo bez následkov pre Čínu vo forme uvalených ciel.

Obchodná vojna je odborníkmi považovaná za viac než len bilaterálny problém medzi USA a Čínou, pretože jej následky majú dopad aj na ostatné krajiny sveta. Zníženie vývozu z USA do Číny a opačne spôsobil zvýšenie vývozu do iných krajín a prerozdelenie svetových

obchodných tokov. Zároveň množstvo výrobných fabriek a priemyselného odvetvia sú naviazané na výrobu v USA a Číne, preto z tohto hľadiska sa snažia medzinárodné diplomacie zmiernovať napätie medzi USA a Čínou formou bilaterálnych aj medzinárodných rozhovorov.

Cieľom práce bolo zistiť „*Ako sa zmenili obchodné vzťahy USA a Číny počas administratívy J. Bidena?*“ Na základe komparácie, ktorá sa opierała o obsahovú analýzu autorka dospela k názoru, že vzťahy počas Bidenovej administratívy nabrali omnoho väčší diplomatický rozmer než ako to bolo za vlády D. Trumpa. Zatiaľ čo Trumpova politika bola výrazne orámovaná heslom „*Making America Great Again*“ a zameraná prevažne na domáce záujmy, Bidenova administratíva vychádzala z perspektívy strategickej konkurencie a mieril tak na posilnenie medzinárodných aliancií. Zároveň počas Bidena sa začali diplomatické rozhovory s Čínou či už prostredníctvom tele konferencií (počas Covidu) alebo osobných stretnutí otvárať omnoho častejšie. Obchodné vzťahy sa počas prezidenta J. Bidena zmenili aj v postoji ku riešeniu otázky ľudských práv, kedy sa snažil prepojiť obchod s etickými štandardmi a hlavne mal snahu zmierniť bilaterálne napätie medzi USA a Čínou. I keď Biden považuje Čínu za silného ekonomického konkurenta, nevyhľadáva konflikt, ale snaží sa nájsť správny spôsob ako viesť rozhovor s Čínou či prípadne vyjednávať.

Zoznam použitej literatúry

BALÁŽ, P., S. SZÖKEOVÁ a S. ZÁBOJNÍK. *Čínska ekonomika: nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva: (bude XXI. storočie storočím Číny?)*. Bratislava: Sprint dva, 2012. ISBN 978-80- 89393-89-3.

FERGUSON, N. *The Ascent of Money: A Financial History of the World*. New York: The Penguin Press, 2008. ISBN 9781410415332.

FÜRST, R. et al. *Vzestup Indie a Číny: Přichází asijské století?* Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2001. ISBN 978-80-86506-84-5.

NÁLEVKA, V. *Horké krize studené války*. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-011-4.

Elektronické zdroje

AFP. Huawei hit with fresh charges of sabotage and intellectual property theft from US tech firms. In: *France24.com* [online]. 13. 2. 2020 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20200213-china-usa-huawei-5g-sabotage-intellectual-property-theft-tmobile-meng-wanzhou>

AMITI, M., J. S. REDDING a D. E. WEINSTEIN. Who's Paying for the US Tariffs? A Longer-Term Perspective. *AEA Papers and Proceedings* [online]. 2020, 110, 541–546 [cit. 2023-04-06]. DOI: 10.1257/pandp.20201018. Dostupné z: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/pandp.20201018>

AUTOR, D. H., D. D. GORDON a H. HANSON. *The China shock: learning from labor market adjustment to large changes in trade* [online]. Cambridge: National Bureau of Economic Research, 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w21906/w21906.pdf

BADEN, B. 40 Years of US-China Commercial Relations. In: *Chinabusinessreview.com* [online]. 1. 1. 2013 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.chinabusinessreview.com/40-years-of-us-china-commercial-relations/>

BARZANI, N. Trump's biggest campaign promises: Did he deliver? In: *Aljazeera.com* [online]. 31. 10. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/31/trumps-five-big-promises-has-he-delivered-2>

BBC. Trump accuses China of ‚raping‘ US with unfair trade policy. In: *Bbc.com* [online]. 2. 5. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/election-us-2016-36185012>

BĚLOVSKÁ, N. 40 let od ‚pingpongové diplomacie‘, která přispěla ke sblížení USA s Čínou. In: *Irozhlas.cz* [online]. 12. 4. 2011 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/40-let-od-pingpongove-diplomacie-ktera-prispela-ke-sblizeni-usa-s-cinou_201104121610_kbrezovska

BIDEN, J. R. Why America must lead again, Foreign affairs. In: *Foreignaffairs.com* [online]. 23. 1. 2020 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-01-23/why-america-must-lead-again>

BLAKE, A. The first Trump-Clinton presidential debate transcript, annotated. In: *Washingtonpost.com* [online]. 26. 9. 2016 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/09/26/the-first-trump-clinton-presidential-debate-transcript-annotated/>

BRIEFING, C. US-China Relations in the Biden Era: A Timeline. In: *China.briefing.com* [online]. 18. 7. 2023 [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: <https://www.china-briefing.com/news/us-china-relations-in-the-biden-era-a-timeline/>

BUREAU OF INTERNATIONAL LABOR AFFAIRS. List of Goods Produced by Child Labor or Forced Labor. *Dol.gov* [online]. © 2023 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.dol.gov/agencies/ilab/reports/child-labor/list-of-goods-print?items_per_page=10&combine=china

CLAYTON, M. Stealing US business secrets: Experts ID two huge cyber gangs in China. In: *Csmonitor.com* [online]. 14. 9. 2012 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/USA/2012/0914/Stealing-US-business-secrets-Experts-ID-two-huge-cyber-gangs-in-China>

COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. Operation Aurora. In: *Cfr.org* [online]. 22. 1. 2010 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/cyber-operations/operation-aurora>

COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. The Contentious U.S.-China Trade Relationship. In: *Cfr.org* [online]. 2. 12. 2022 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/contentious-us-china-trade-relationship>

ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. Slovníček pojmů. [online]. [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/kapitalovy-trh>

DAVIS, B. a J. HILSENATH. How the China Shock, Deep and Swift, Spurred the Rise of Trump. In: *Wsj.com* [online]. 11. 8. 2016 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/how-the-china-shock-deep-and-swift-spurred-the-rise-of-trump-1470929543>

DONAHUE, T. The Worst Possible Day: U.S. Telecommunications and Huawei. *PRISM* [online]. 2019, 8(3), 14–35 [cit. 2023-04-04]. ISSN 1448-4404. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26864274>

ERAN, O. a S. EFRON. The Biden Administration's Expected China Policy: A Change in Style or Substance? *Institute for National Security Studies* [online]. (1406), 2020 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep27776>

FEDERAL RESERVE BANK OF NEW YORK. Liberty Street Economics. [online]. 28. 5. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://libertystreeteconomics.newyorkfed.org/2020/05/the-investment-cost-of-the-us-china-trade-war/>

FEIGENBAUM, E. A. Trump and China. *The National Interest* [online]. 2017, (147), 35–44 [cit. 2022-12-04]. ISSN 0884-9382. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/26557362#metadata_info_tab_contents

FROMER, J. a F. BERMINGHAM. US, EU, UK, Canada launch sanctions blitz against Chinese officials; Beijing hits back. In: *Scmp.com* [online]. 22. 3. 2021 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3126487/xinjiang-eu-hits-china-first-sanctions-tiananmen-square?module=inline&pgtype=article>

HAAR, R. The Biden administration's incompatible views on multilateralism. *Atlantisch Perspectief*. *Atlantisch Perspectief* [online]. 2021, 45(5), 20–24 [cit. 2023-05-03]. ISSN 0167-1847. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48638265>

HASELL, J. et al. Poverty. *Ourworldindata.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: [Dostupné z: https://ourworldindata.org/poverty](https://ourworldindata.org/poverty)

HE, T. When the chips are down: Biden's semiconductor war. In: *Lowyinstitute.org* [online]. 27. 7. 2021 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/when-chips-are-down-biden-s-semiconductor-war>

HOLLAND, S. a D. LAWDER. Trade dispute escalates as Trump threatens \$100 billion more in China tariffs. In: *Reuters.com* [online]. 5. 4. 2018 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/cbusiness-us-usa-trade-china-idCAKCN1HC1RW-OCABS>

HRON, L. Trump dál dusí Huawei. Embargo prodloužil o rok. In: *Idnes.cz* [online]. 15. 5. 2020 [cit. 2023-07-11]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/mobil/tech-trendy/trump-cerna-listina-huawei-zte-prodlouzeni-zakaz-pouzivani-cinske-technologie-usa.A200514_110849_mob_tech_LHR

CHINA POWER. How Influential is China in the World Trade Organization? In: *Chinapower.csis.org* [online]. 25. 8. 2020 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://chinapower.csis.org/china-world-trade-organization-wto/>

JUAN, Z. et al. The Experts Speak: What Will US-China Relations Look Like Under Trump? In: *TheDiplomat.com* [online]. 24. 1. 2017 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2017/01/the-experts-speak-what-will-us-china-relations-look-like-under-trump/>

KAFURA, C. Americans Favor US-China Trade, Split Over Tariffs. In: *Globalaffairs.org* [online]. 3. 9. 2019 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://globalaffairs.org/research/public-opinion-survey/americans-favor-us-china-trade-split-over-tariffs>

KANNAN, V. práce FELDGOISE. Goals and Limitations of the CHIPS Act. In: KANNAN, V. práce FELDGOISE. *After the CHIPS Act: The Limits of Reshoring and Next Steps for U.S. Semiconductor Policy*. [online]. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace, 2022, 4–14 [cit. 2023-05-03] Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep44937.4>

KELLY, A. a B. SPRUNT. 48er eis what Donald Trump wants to do in his first 100 days. In: *Npr.org* [online]. 9. 11. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2016/11/09/501451368/here-is-what-donald-trump-wants-to-do-in-his-first-100-days>

KEMP, J. United States and China enter a new cold war: Kemp. In: *Reuters.com* [online]. 22. 7. 2020 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-global-politics-kemp-column-idUSKCN24N1MT>

KUBÁTOVÁ, E. Nové důkazy o nucené práci Ujgurů dostávají módní značky pod tlak. Podílíte se na represích, tvrdí kritici. In: *Irozhlás.cz* [online]. 17. 12. 2020 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.irozhlás.cz/práce-svet/ujgurove-cina-perzekuce-bavlna-sin-tiang-nucena-práce-odevni-prumysl-genocida_2012171247_eku

LENG, S. China hits retaliation button, launching tariffs as trade war with US starts. In: *Csm.com* [online]. 6. 7. 2018 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2154014/us-china-trade-war-begins-beijing-strikes-back-tariffs?module=inline&pgtype=article>

LIAO, W. China's Black Cat, White Cat Diplomacy. In: *Foreignpolicy.com* [online]. 10. 7. 2009 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2009/07/10/chinas-black-cat-white-cat-diplomacy/>

LUCE, D. D. a K. DILANIAN. Would Biden get 'tough' on China? In: *Nbcnews.com* [online]. 6. 9. 2020 [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/world/would-biden-get-tough-china-n1239203>

MACIAS, A. U.S. bans imports from China's Xinjiang region, citing human rights abuses. In: *Cnbc.com* [online]. 23. 11. 2021 [cit. 2023-07-08]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2021/12/23/us-bans-imports-from-chinas-xinjiang-region-citing-uyghur-forced-labor.html>

MACIAS, A. U.S. blacklists 34 Chinese entities, citing human rights abuses and 'brain-control weaponry'. In: *Cnbc.com* [online]. 16. 12. 2021 [cit. 2023-07-08]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2021/12/16/us-blacklists-34-chinese-entities-over-human-rights-abuses-brain-control-weapons.html>

MISHRA, V. From Trump to Biden, Continuity and Change in the US's China Policy. In: *Orfonline.org* [online]. 8. 9. 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: https://www.orfonline.org/research/from-trump-to-biden-continuity-and-change-in-the-uss-china-policy/#_edn29

MULLEN, A. US-China trade war timeline: key dates and events since July 2018. In: *Scmp.com* [online]. 29. 8. 2021 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3146489/us-china-trade-war-timeline-key-dates-and-events-july-2018>

NATIONAL ARMY MUSEUM. Korean war. *Nam.ac.uk* [online]. © 2023 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.nam.ac.uk/explore/korean-war>

NAVARRO, P. a S. S. ROACH. China's Currency Manipulation: A Policy Debate. *World Affairs* [online]. 2012, 175(3), 27–37 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1940-1582. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/41639016>

NCUSCR. Five Economists Explain: Impacts of the U.S.-China Trade War. *Ncuscr.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.ncuscr.org/podcast/economists-explain-trade-war/>

OXFORD ECONOMICS. *Understanding the US-China Trade Relationship* [online]. Oxford: Oxford Economics, 2017 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.uschina.org/sites/default/files/Oxford%20Economics%20US%20Jobs%20and%20China%20Trade%20Report.pdf>

RASMUS, J. Trump's Deja Vu China Trade War. *World Review of Political Economy* [online]. 2017, 9(3), 346–363 [cit. 2023-04-06]. ISSN 2042-8928. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/10.13169/worlrevipoliecon.9.3.0346.pdf?refreqid=excelsior%3A7a0fc4c1346bdf5404e986f05ea952b7&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1

RYAN, H. a A. DENMARK. More pain than gain: How the US-China trade war hurt America. In: *Brookings.edu* [online]. 7. 8. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/08/07/more-pain-than-gain-how-the-us-china-trade-war-hurt-america/>

SAPIR, A. a P. C. Mavroidis. China and the WTO: An uneasy relationship. In: *Cepr.org* [online]. 29. 4. 2021 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://cepr.org/voxeu/columns/china-and-wto-uneasy-relationship>

SCOTT, R. E. The Wal-Mart effect. In: *Epi.org* [online]. 25. 6. 2007 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.epi.org/publication/ib235/>

SEGAL, A. The U.S.-China Cyber Espionage Deal one year later. In: *Cfr.org* [online]. 28. 9. 2016 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/blog/us-china-cyber-espionage-deal-one-year-later>

SHALAL, A. Trump's tariffs cost U.S. companies \$46 billion to date, data shows. In: *Reuters.com* [online]. 9. 1. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-economy/trumps-tariffs-cost-u-s-companies-46-billion-to-date-data-shows-idUSKBN1Z8222>

SHEPARDSON, D. a K. FREIFELD. China's Huawei, 70 affiliates placed on U.S. trade blacklist. In: *Reuters.com* [online]. 16. 5. 2019 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-china-huaweitech-idUSKCN1SL2W4>

SILVER, L., K. DEVLIN a C. HUANG. Most Americans Support Tough Stance Toward China on Human Rights, Economic Issues. In: *Pewresearch.org* [online]. 4. 4. 2021 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/global/2021/03/04/most-americans-support-tough-stance-toward-china-on-human-rights-economic-issues/>

SIRIPURAPU, A. a N. BERMAN. The Contentious U.S.-China Trade Relationship. In: *Cfr.org* [online]. 2. 12. 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/contentious-us-china-trade-relationship#chapter-title-0-3>

STAFF, R. What's in the U.S.-China Phase 1 trade deal. In: *Reuters.com* [online]. 15. 1. 2020 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-china-details-factbox-idUSKBN1ZE2IF>

STAFF, R. Yuan is overvalued, not undervalued: report. In: *Reuters.com* [online]. 17. 6. 2010 [cit. 2023-03-23] Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-china-usa-yuan-idUSTRE65G0C520100617>

SWANSON, A. The U.S. Labeled China a Currency Manipulator. Here's What It Means. In: *Nytimes.com* [online]. 6. 8. 2019 [cit. 2023-07-03] Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/08/06/business/economy/china-currency-manipulator.html>

TAN, Huileng. A 45% tariff on China will hurt US consumers, Capital Economics says. In: *Cnbc.com* [online]. 29. 9. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2016/09/29/us-presidential-election-news-trumps-tariff-plan-for-chinese-goods-will-hurt-us-consumers.html>

THE NEW YORK TIMES. Full Text of Clinton's Speech on China Trade Bill. In: *Archive.nytimes.com* [online]. 9. 3. 2000 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/library/world/asia/030900clinton-china-text.html>

THE NEW YORK TIMES. U.S. Campaign to Ban Huawei Overseas Stumbles as Allies Resist. In: *Archive.nytimes.com* [online]. 17. 3. 2019 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2019/03/17/us/politics/huawei-ban.html>

THE WHITE HOUSE. FACT SHEET: CHIPS and Science Act Will Lower Costs, Create Jobs, Strengthen Supply Chains, and Counter China. In: *Whitehouse.gov* [online]. 9. 8. 2022 [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/08/09/fact-sheet-chips-and-science-act-will-lower-costs-create-jobs-strengthen-supply-chains-and-counter-china/>

THE WORLD BANK GROUP. Fact Sheet: An Adjustment to Global Poverty Lines. In: *Worldbank.org* [online]. 14. 9. 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2022/05/02/fact-sheet-an-adjustment-to-global-poverty-lines>

THE WORLD TRADE ORGANIZATION. WTO successfully concludes negotiations on China's entry. In: *Wto.org* [online]. 17. 9. 2001 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/news_e/pr243_e.htm

TIEZZI, S. Why China Dreads a Hillary Clinton Presidency. In: *TheDiplomat.com* [online]. 10. 2. 2016 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2016/02/why-china-dreads-a-hillary-clinton-presidency/>

UNCTAD. Trade war leaves both US and China worse off. [online]. 6. 11. 2019. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://unctad.org/news/trade-war-leaves-both-us-and-china-worse>

U. S. DEPARTMENT OF JUSTICE. Chinese Telecommunications Device Manufacturer and its U.S. Affiliate Indicted for Theft of Trade Secrets, Wire Fraud, and Obstruction Of Justice. In: *Justice.gov* [online]. 28. 1. 2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/opa/pr/chinese-telecommunications-device-manufacturer-and-its-us-affiliate-indicted-theft-trade>

VÍTKOVÁ, K. Trump. *Aktualne.cz* [online]. © 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kdo-je-donald-trump-a-ceho-dosahl-rozsahla-grafika/r~7029afac143611eb9d470cc47ab5f122/>

WANG, D. China's Trade Relations with the United States in Perspective. *Journal of Current Chinese Affairs* [online]. 2010, 39(3), 165–210 [cit. 2022-12-04]. ISSN 1868-4874. Dostupné z: <https://d-nb.info/1010398237/34>

WEN, P. a O. AUYEZOV. Tracking China's muslim Gulag. In: *Reuters.com* [online]. 29. 11. 2018 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/muslims-camps-china/>

WONG, E. a K. ROGERS. For Biden and Xi, a long relationship with rising mutual suspicion. In: *Japantimes.co.jp* [online]. 12. 11. 2022 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2022/11/12/asia-pacific/politics-diplomacy-asia-pacific/biden-xi-relationship-meeting/>

WONG, E. M. CROWLEY a A. SWANSON. Joe Biden's China Journey. In: *Nytimes.com* [online]. 6. 10. 2021 [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2020/09/06/us/politics/biden-china.html>

WORLD101. What happened when China joined the WTO? *World101.cfr.org* [online]. © 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: https://world101.cfr.org/global-era-issues/trade/what-happened-when-china-joined-wto?_gl=1*ddmw38*_ga*MTQxMTc1MDEwNS4xNjcwMTc4MDEw*_ga_24W5E70YKH*MTY3MDE3ODAyOS4xLjAuMTY3MDE3ODAyOS4wLjAuMA..&_ga=2.80149591.1778131014.1670178030-1411750105.1670178030

WORLDDATA. The world's largest economies. *Worlddata.info* [online]. © 2023 [cit. 2023-07-03] Dostupné z: <https://www.worlddata.info/largest-economies.php>

ZANDI, M., J. ROGERS a M. COSMA. *Trade War Chicken: The Tariffs and the Damage Done* [online]. New York: Moody's Analytics, 2019 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.moodyanalytics.com/-/media/article/2019/Trade-War-Chicken.pdf>

ZHANG, Y. The US–China Trade War. *Indian Journal of Asian Affairs* [online]. 2018, 31(1/2), 53–74 [cit. 2023-04-06]. ISSN 0970-6402. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26608823>

ZHOU, C. After Joe Biden election win, China will seek to renegotiate trade deal, Beijing advisers say. In: *Scmp.com* [online]. 9. 11. 2020 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3108979/after-joe-biden-election-win-china-will-seek-renegotiate?module=inline&pgtype=article>

ZOLLER-RYDZEK, B. a G. FELBERMAYR. Who is Paying for the Trade War with China? In: *Econpol.eu* [online]. 11. 11. 2018 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://www.econpol.eu/publications/policy_brief_11

Zoznam použitých obrázkov

Obr. č. 1: Grafické znázornenie obchodu s tovarom a službami medzi USA a Čínou za posledné dve desaťročia	13
Obr. č. 2: Veľkosť jednotlivých pracovných táborov.....	19
Obr. č. 3: Čínska výroba bavlny v Sin-ťiangu a export do U.S.....	20
Obr. č. 4: Tweet D. Trumpa, 29. november 2018.....	31